

Herziening Omgevingsbeleid

Module Soortenbeleid

Partiële wijziging Omgevingsvisie, Omgevingsverordening en
Omgevingsprogramma

Ontwerp - GS september 2022

Onderwerpen

Soortenbescherming

Faunabeheer

Invasieve exoten

Inhoudsopgave

Herziening Omgevingsbeleid Module Soortenbeleid	4
Inleiding	4
A Wijziging Omgevingsvisie	6
AMBITIE.....	7
WAS:	7
5. Versterken natuur in Zuid-Holland	7
WORDT:	8
5. Versterken natuur in Zuid-Holland	8
BELEIDSDOEL	9
WAS:	9
5-1 Gezonde natuur	9
WORDT:	9
5-1 Gezonde natuur	9
BELEIDSKEUZE.....	11
WAS:	11
Behoud, balans en versterking van de biodiversiteit.....	11
WORDT:	13
Beleidskeuze: Soortenbescherming.....	13
Beleidskeuze: Faunabeheer	15
Beleidskeuze: Bestrijding en beheer van invasieve exoten	17
B Wijziging Omgevingsprogramma	19
B1 Soortenbescherming	19
Maatregel: Biodiversiteit als dwarsdoorsnijdend thema om een natuurinclusieve benadering te realiseren	22
Rolkeuze	22
Beleidskeuzes	22
Is de maatregel gebiedsspecifiek?	22
Toelichting maatregel	22
Maatregel: Passieve soortenbescherming middels vrijstellingen, ontheffingen en gebruik leges	23
Maatregel: Proactieve soortenbescherming door natuurinclusief bouwen en -werken bij grote ruimtelijke projecten te stimuleren	25
Maatregel: (Her)introductie van inheemse faunasoorten	26

Maatregel: Proactieve soortenbescherming door faunavoorzieningen bij provinciale infrastructuur te realiseren.....	27
Maatregel: Actieve soortenbescherming via het instrument iconsoorten	28
B2 Faunabeheer.....	29
Maatregel: Toestemmingen voor faunabeheer.....	29
Maatregel: Ondersteuning organisatie en uitvoering van het faunabeheer	31
Maatregel: Omgaan met bevers in Zuid-Holland.....	32
Maatregel: Beheer ganzenpopulaties.....	33
Maatregel: het beheer van reeën en damherten	35
Maatregel: ‘Probleemsoorten’ in de stedelijke/industriële omgeving.....	36
Maatregel: Voorkomen dan wel beperken van de predatie ter bescherming van kwetsbare soorten waaronder grond broedende vogels	37
Maatregel: Ganzenrustgebieden voor de overwinterende inheemse ganzen	38
B3 Exoten	39
Maatregel: bestrijding en beheer invasieve exoten	39
C Wijziging Omgevingsverordening	40
BIJLAGE IV VOORSCHRIFTEN BESTRIJDING SOORTEN	43
C2 Faunabeheer	44
C3 Exoten.....	44
Bijlage 1 Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening Zuid-Holland (OVZH)	45
Bijlage 2a Wijzigingsbesluit Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV).....	48
Bijlage 2b Wijziging toelichting Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV).....	51
Bijlage 3 Kaart werkingsgebied maatregel ganzenrustgebieden	52

Herziening Omgevingsbeleid Module Soortenbeleid

Inleiding

Het is wenselijk het Omgevingsbeleid actueel, toepasbaar en opgavegericht te houden. Nieuwe ontwikkelingen en nieuwe inzichten kunnen daarom aanleiding geven tot vernieuwing en aanpassing van het Omgevingsbeleid.

In de Lange Termijn Agenda van Provinciale Staten is aangekondigd voor welke onderwerpen (beleidsmodules) heroverweging of aanpassing van het Omgevingsbeleid aan de orde is en op welke termijn.

Deze herziening heeft betrekking op de beleidsmodule Soortenbeleid, en omvat een aantal onderwerpen binnen de thema's soortenbescherming, faunabeheer en exoten of met directe raakvlakken daarmee.

De herziening heeft betrekking op de volgende onderwerpen

- Soortenbescherming
- Faunabeheer
- Beheer en bestrijding van invasieve exoten
- Overige kleine en technische aanpassingen

De wijzigingen zijn in dit document gegroepeerd per instrument van het omgevingsbeleid:

Deel A: Omgevingsvisie

Deel B: Omgevingsverordening

Deel C: Omgevingsprogramma

Sommige onderwerpen leiden tot wijziging van meerdere of alle instrumenten. Deze onderwerpen komen daarom meerdere keren terug. Ieder onderwerp is kort toegelicht, waarna is aangegeven tot welke wijzigingen dit leidt in teksten en regels.

De wijzigingen van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening worden vastgesteld door Provinciale Staten. De wijzigingen van het Omgevingsprogramma worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Wijziging Omgevingsverordening: OVZH en ZHOV

Bij de Omgevingsverordening gaat het zowel om wijziging van de nu geldende Omgevingsverordening Zuid-Holland (OVZH), als om wijziging van de straks geldende Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV). De ZHOV geldt straks vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De ZHOV is al wel vastgesteld en moet daarom ook gewijzigd worden.

In bijlage 1 is het wijzigingsbesluit opgenomen van de vigerende OVZH. Dit bevat de wijziging van de regels van de OVZH. De wijziging van de toelichting van de OVZH, is in de was/wordt-tabel bij ieder onderwerp in deel C (verordening) aangegeven.

De vertaling naar de straks geldende ZHOV is opgenomen in bijlage 2, onderverdeeld in de sub bijlagen 2a en 2b. In bijlage 2a is het wijzigingsbesluit opgenomen van de ZHOV, dit bevat dus de wijziging van de regels. In bijlage 2b is de wijziging van de toelichting van de ZHOV opgenomen.

Digitale besluiten

De wijzigingen worden conform de wettelijke eisen in digitale vorm vastgesteld. In juridische zin gaat het om vier verschillende digitale besluiten:

- Wijziging van de Omgevingsvisie
- Wijziging van het Omgevingsprogramma
- Wijziging van de Omgevingsverordening Zuid-Holland
- Wijziging van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening

Onderhavig document kan gezien worden als een gebundelde papieren versie van de vier genoemde digitale besluiten.

A Wijziging Omgevingsvisie

Aanleiding

In het kader van de voorbereiding van de omgevingswet is vanaf 2020 de herziening van het provinciaal soortenbeleid opgepakt. Ook bood dit de mogelijkheid invulling te geven aan de wens om meer structuur aan te brengen in het actief soortenbeleid en de ambitie vanuit het omgevingsbeleid te kunnen sturen op een natuurinclusieve aanpak van diverse opgaven.

Er is een uitgebreid traject van maatschappelijke consultatie doorlopen. Dit heeft zijn weerslag gevonden in de richtinggevende kadernotitie soortenbeleid, die voorjaar 2022 in de commissie KNM is besproken. Dit moment is aangegrepen om onderdelen in lijn te brengen en voor te sorteren op meer gerichte actieve soortbescherming. Ook bood dit een kader om de Agenda (en het begrip) Natuurinclusief te verankeren. De onderstaande wijzigingsvoorstellen zijn een weerslag van de afspraken uit de kadernota naar teksten voor de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma en de omgevingsverordening.

Dit traject heeft geleid tot aanpassingen met betrekking tot de volgende aspecten:

- Meer aandacht voor actieve soortenbescherming om de biodiversiteit niet alleen te beschermen, maar ook te versterken;
- Meer aandacht voor een integrale aanpak natuurinclusief bouwen en ontwikkelen;
- Meer samenhang in het beleidskader.

Aanpassing beleid

De beleidskeuze 'Behoud, balans en versterking biodiversiteit', zoals in het vigerend beleid beschreven, past meer op het abstractieniveau van doel en ambitie. Vanwege de behoefte aan nadere concretisering van verschillende beleidskwesties zoals aangegeven in de kadernota, is ervoor gekozen te werken met drie beleidskeuzen, te weten: soortenbescherming, faunabeheer en invasieve exoten. Binnen het proces om tot het beleid te komen is ook aandacht geweest voor de dierenopvang. Echter heeft de dierenopvang binnen het beleidskader geen opzichzelfstaande beleidskeuze gekregen. Dierenopvang vervult vooral een maatschappelijke functie en draagt niet bij aan de bescherming of het verbeteren van het leefgebied van beschermde inheemse soorten noch aan de gunstige staat van instandhouding van beschermde diersoorten. Daarnaast worden exoten en beheerde soorten opgevangen en dit is strijdig met het exoten- en faunabeleid. Het onderwerp dierenopvang is kort meegenomen onder de beleidskeuze soortenbescherming.

Om de overkoepelende beleidsvoornemens ten aanzien van biodiversiteit toch terug te laten komen in het digitale omgevingsbeleid wordt ook een gewijzigde tekst ten aanzien van ambitie voorgesteld.

De voorgestelde beleidskeuzen worden verder uitgewerkt in maatregelen en regels die respectievelijk in het omgevingsprogramma en de -verordening terugkomen. In veel gevallen gaat het om het vertalen van de bestaande praktijk naar het digitale omgevingsbeleid. Op dit moment zijn ten aanzien van soortenbeleid alleen op het niveau van ambitie, beleidsdoel en beleidskeuze teksten opgenomen in het digitale omgevingsbeleid. Wijzigingen in deze passages worden in deze Ontwerp_Herziening toegelicht. Op het niveau van het omgevingsprogramma (uitgewerkt in maatregelen) gaat het om nieuwe maatregelen die aan het bestaande digitale omgevingsbeleid worden toegevoegd. Deze maatregelen zijn een vertaling van de voorstellen uit de kadernota soortenbeleid.

Conclusie:

Dit onderwerp leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma.

In de Omgevingsvisie wordt de Beleidskeuze Behoud, balans en versterking biodiversiteit vervangen door drie beleidskeuzen, te weten: soortenbescherming, faunabeheer en invasieve exoten.

AMBITIE

WAS:

5. Versterken natuur in Zuid-Holland

Omschrijving

De combinatie van het kenmerkende kust-, veenweide- en rivierdeltalandschap, waarin steden en landschap met elkaar verweven zijn, maakt de provincie Zuid-Holland veelzijdig en uniek. Een typisch Hollands landschap met bossen, sloten, molens en boerderijen en met belangrijke leefgebieden voor plant- en diersoorten.

Tegelijk is de provincie Zuid-Holland een dichtbevolkte provincie en staat de kwaliteit van de leefomgeving onder druk. Het is van groot belang dat de inwoners van Zuid-Holland kunnen wonen, werken en recreëren in een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving, met directe toegang tot hoogwaardig groen, erfgoed en water. Daarnaast heeft het groen en de natuur in het landelijk gebied ook een functie in het leefbaar houden van stedelijk gebied door de koelende en waterbergende functie.

Wij streven naar vitale hoogwaardige natuur en fraaie landschappen die beginnen bij de voordeur en zich uitstrekken tot de kernen van onze natuur- en groengebieden, verbonden met water en erfgoed. Door overall natuur- en landschapswaarden te versterken, werken we aan het behoud en herstel van de biodiversiteit en aan een aantrekkelijke omgeving. Met andere woorden, we willen een goede basiskwaliteit van de natuur, binnen en buiten natuurgebieden en de transitie bevorderen naar een natuurinclusieve samenleving voor algeheel biodiversiteitsherstel.

Het natuurlijke systeem is daarbij de basis voor de economie en leefomgeving. Daarom zorgt de provincie er goed voor, zodat iedereen er ook in de toekomst goed gebruik van kan blijven maken. De provincie werkt aan voldoende drinkwater, schoon oppervlaktewater, gezonde bodems (die CO₂ vastleggen) en een duurzame zoetwatersituatie. Zuid-Holland zet in op een transitie naar duurzame landbouw, met natuurlijke plaagregulatie en kringloop van grondstoffen.

De provincie Zuid-Holland wil de transitie naar een vitale landbouw versnellen voor alle landbouwsectoren en regio's. Daarin staan kringlooplandbouw, een natuurinclusieve aanpak en circulariteit centraal. Belangrijk is het tegengaan of verminderen van bodemdaling in de veenweidegebieden en het ontwikkelen van een energieneutrale en klimaatadaptieve aanpak. De landbouw teelt gezond, duurzaam en betaalbaar voedsel voor iedereen en blijft dé belangrijkste beheerder van het typische agrarische cultuurlandschap.

WORDT:

5. Versterken natuur in Zuid-Holland

Zuid-Holland is veelzijdig: de combinatie van het kenmerkende kust-, veenweide- en rivierdeltalandschap met de tussenliggende verstedelijking en bedrijvigheid maakt de provincie uniek. Zuid-Holland is echter ook een dichtbevolkte provincie waar de kwaliteit van de natuur en de leefomgeving onder druk staan.

Zorg voor die leefomgeving is van groot belang. De provincie wil immers dat de inwoners van Zuid-Holland kunnen wonen, werken en recreëren in een prettige en aantrekkelijke leefomgeving, met directe toegang tot hoogwaardig groen, erfgoed en water. Natuur is daarbij onmisbaar. Bovendien draagt de provincie de verantwoordelijkheid, op basis van een wettelijke provinciale taak vanuit de Wet natuurbescherming, voor het behoud van gezonde populaties en leefgebieden van planten en dieren die in dit landschap thuishoren.

Het beschermen van de hier voorkomende natuur is dan ook een vanzelfsprekende opgave waarin de provincie een voorbeeldfunctie heeft. Een gezonde, gebalanceerde en beleefbare natuur vormt de basis voor maatschappelijke en economische activiteiten in de provincie. Als het natuurlijk systeem op orde is, schept dat ruimte voor een gezond woonklimaat en bedrijvigheid. Het is dan ook de ambitie van Zuid-Holland om de biodiversiteit te versterken. Zodat iedereen er ook in de toekomst goed gebruik van kan blijven maken. De provincie werkt aan voldoende drinkwater, schoon oppervlaktewater, gezonde bodems (die CO2 vastleggen) en een duurzame zoetwatersituatie.

Ook zorgt een natuurlijk systeem dat in balans is voor zo min mogelijk overlast of schade. Voor het bereiken van die balans is een integrale aanpak noodzakelijk. Hierbij erkent Zuid-Holland dat het grootste deel van de provincie een kunstmatig (cultuur)landschap heeft, waar niet alle natuurlijke processen doorgang kunnen vinden. Om balans te behouden moet er kunstmatig worden ingegrepen. Dit geldt voor het behouden van soorten evenals voor het beheren van soorten.

Toelichting voorgestelde wijziging:

De vigerende tekst is voor een groot deel overgenomen uit het coalitieakkoord. Het heeft echter deels betrekking op thema's die in andere modules van het omgevingsbeleid een plek hebben/krijgen. De tekst is om die reden ingekort en iets herschreven met de focus op de het thema natuur en biodiversiteit.

BELEIDSDOEL

WAS:

5-1 Gezonde natuur

Omschrijving

Zuid-Holland heeft landschappen en natuurwaarden die in heel Europa bijzonder zijn: de duinen, de delta en het veenweidegebied. De provincie is verantwoordelijk voor het behoud en de ontwikkeling van deze landschappen en natuurgebieden.

Samen met onze netwerkpartners werken we aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving waarbij natuur en economie in balans zijn. Ons doel is dat Zuid-Holland uiterlijk in 2050 beschikt over één van de meest gevarieerde en aantrekkelijke leefomgevingen van Europa, waar wonen, werken en recreëren in harmonie zijn met natuur en landschap. In ons delta- en kustgebied zetten we in op grootschalige natuurontwikkeling en mogelijkheden voor kustontwikkeling in relatie met natuur. Met het Rijk is afgesproken dat de provincie het Natuurnetwerk Zuid-Holland uiterlijk in 2027 gerealiseerd heeft. Doordat we het natuurnetwerk compleet maken worden de natuurgebieden in Zuid-Holland met elkaar verbonden, waardoor populaties planten en dieren duurzaam in stand gehouden kunnen worden.

De provinciale zorgplicht voor beschermde plant- en diersoorten geven wij vorm via een actief beleid gericht op het in gunstige staat brengen van het leefgebied van 40 iconsoorten, waaronder boerenlandvogels. We streven daarbij naar evenwicht in de dieren- en plantenpopulaties en wegen doorlopend belangen van natuur en samenleving af. We zetten in op inhoudelijke en financiële koppelkansen tussen de biodiversiteitsopgave en andere (landelijke) opgaven, zoals klimaat en bodemdaling

WORDT:

5-1 Gezonde natuur

Een toekomstbestendig Zuid-Holland begint bij het landschap. Zuid-Holland heeft landschappen met natuurwaarden die in heel Europa bijzonder zijn: de duinen, de delta en het veenweidegebied. Het beschermen, behouden, beheren en stimuleren van biodiversiteit is meer dan alleen een wettelijke provinciale taak vanuit de Wet natuurbescherming: het is ook een maatschappelijke én economische taak die de provincie samen met haar partners heeft. Dit maakt dat Zuid-Holland gaat werken aan een basiskwaliteit van de natuur die het fundament vormt voor natuurinclusieve landbouw en een gezonde circulaire economie.

De provincie streeft naar vitale hoogwaardige natuur en fraaie landschappen die beginnen bij de voordeur en zich uitstrekken tot de kernen van onze natuur- en groengebieden, verbonden met water en erfgoed. Door overal natuur- en landschapswaarden te versterken, wordt gewerkt aan het behoud en herstel van de biodiversiteit en aan een aantrekkelijke omgeving. Met andere woorden, de provincie wil overal een goede basiskwaliteit van de natuur, en binnen natuurgebieden specifieke en hoogwaardige natuur. Daarvoor bevorderen we de transitie naar een natuurinclusieve samenleving voor algeheel biodiversiteitsherstel. Het natuurlijke systeem is daarbij de basis voor de economie, ruimtelijke ontwikkeling en leefomgeving.

Het soortenbeleid omvat soortenbescherming, faunabeheer en exotenbestrijding. Deze onderwerpen liggen deels in elkaars verlengde en raken aan veel andere provinciale opgaven, waaronder wonen, ruimtelijk ontwikkelingen, landbouw, vlieg- en verkeersveiligheid, waterbeheer, waterveiligheid en versterking van de biodiversiteit. Vanwege samenhang met andere opgaven heeft de provincie biodiversiteit als dwarsdoorsnijdend thema benoemd. Met biodiversiteit als vertrekpunt worden opgaven natuurinclusief benaderd.

Toelichting voorgestelde wijziging:

De vigerende tekst is voor een groot deel overgenomen uit het coalitieakkoord. Met de uitwerking van het soortenbeleid wordt er een logische lijn aangebracht vanuit de visie naar het programma. Om die reden zijn verschillende thema's, zoals het icoonsoortenbeleid, in de voorgestelde tekst niet meer op het niveau van beleidsdoel genoemd, maar ondergebracht als meer concrete uitwerking in een maatregel.

BELEIDSKEUZE

WAS:

Behoud, balans en versterking van de biodiversiteit

Wat wil de provincie bereiken?

Het provinciale natuurbeleid richt zich op het behouden, herstellen en (al dan niet op langere termijn) vergroten van de biodiversiteit in Zuid-Holland, inclusief de biodiversiteit van de bodem en het aanplanten van bossen. Om dit doel te bereiken zet de provincie in op

- Bescherming en verbetering van Natura2000-gebieden
- Realisatie, duurzaam beheer en bescherming van het Natuurnetwerk Nederland.
- Stimuleren en beschermen van de biodiversiteit ook buiten de aangewezen natuurgebieden, zoals op boerenland, in recreatiegebieden, het stedelijk gebied en bij maatregelen in het kader van klimaatadaptatie.
- Uitfasering van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen.

De provincie ontwikkelt samen met de stakeholders een integrale visie voor alle gebieden (met Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland als vertrekpunt) om de systemische, ecologische en hydrologische samenhang van gebieden met de omgeving integraal te versterken. Hierbij wordt waar mogelijk ook rekening gehouden met soortenbescherming en het klimaatrobuust maken van de natuurgebieden. De druk op kernen van natuurgebieden is gereguleerd door de ontwikkeling van toeristische-recreatieve magneetplekken.

De bescherming van soorten geeft de provincie vorm en inhoud door het treffen van maatregelen voor het leefgebied van 40 iconsoorten die de diverse natuur- en landschapstypen binnen Zuid-Holland representeren. Het idee is hierbij dat als het leefgebied van deze iconsoorten op orde is binnen de provincie, het goed gaat met de Zuid-Hollandse natuur. Deze benadering is zichtbaar bij de projecten die Zuid-Holland uitvoert in de fysieke leefomgeving (zoals Actieplan Boerenlandvogels) en komt ook naar voren bij de inzet van de beleidsinstrumenten (onthefingen en vergunningen). Binnen het faunabeheer streeft de provincie naar een gezond evenwicht in populaties en weegt zorgvuldig de belangen van natuur en samenleving af. Waar nodig worden maatregelen getroffen, zowel ten behoeve van de biodiversiteit, de openbare veiligheid en volksgezondheid alsmede de beperking van (landbouw)schade.

In toenemende mate krijgen we in onze provincie te maken met (al dan niet invasieve) exoten. Dit zijn soorten die hier oorspronkelijk niet voorkomen. Deze exoten kunnen inheemse soorten verdringen of op een andere manier de omgeving voor deze soorten ongeschikt maken. Daarmee kunnen deze exoten een gevaar voor onze biodiversiteit. Ook kunnen sommige exoten leiden tot grote economische schade. Dit risico is op Europees niveau erkend als een gezamenlijk probleem. Om de verspreiding van invasieve exoten tegen te gaan is er daarom een Europese verordening tot stand gekomen die de lidstaten verplicht om maatregelen te treffen voor exoten die zijn geplaatst op de zogenaamde Unielijst. De provincie is verantwoordelijk voor het bestrijden en beheersen van aantal exoten op deze lijst.

Aanleiding

De biodiversiteit in Zuid-Holland staat onder druk door het groeiend aantal inwoners en bezoekers, economische ontwikkelingen, verstedelijking (verdwijnen leefgebieden), klimaatverandering, bodemdaling en uitputting van de natuurlijke bronnen (inclusief depositie van stikstof en verontreinigende stoffen). Onze doelstelling op het gebied van biodiversiteit, gemeten aan de doelstellingen VHR-bereik, zijn niet haalbaar zonder het vergroten en versterken van de biodiversiteit binnen én buiten de natuurgebieden.

Ambitie/beleidsdoel

Uit coalitieakkoord "Elke dag beter":

- "We willen meer biodiversiteit in onze provincie. We bekijken de mogelijkheden om onze infrastructuur hierop aan te passen, zoals bermbeleid. We stimuleren Zuid-Hollanders om in hun dagelijkse leefomgeving bijdrages te leveren aan de versterking van de biodiversiteit, zoals bijenkasten, minder tuintegels en groene daken"
- "Samen met de veehouders en akkerbouwers werken we aan diverse opgaves. Daaronder vallen in ieder geval circulaire landbouw, de biodiversiteit en de uitwerking van het nog vast te stellen Klimaatakkoord en het onderzoeken de mogelijkheid om biodiversiteit te versterken, onder andere via
  - een programma boerenlandvogels"
- "Waterwegen zijn ook ecologische structuren. Zuid-Holland verenigt - samen met betrokken overheden - de aanpak van oevers, bodem en waterwegen in een integraal programma, gericht op versterking van biodiversiteit."
- "In ons deltagebied zetten we in op grootschalige natuurontwikkeling die kansen biedt voor (kust)landschap, flora, fauna en biodiversiteit" In de Landelijke Bossenstrategie is de volgende ambitie opgenomen:
  - "Om het aantal bomen in stedelijk gebied te laten toenemen nemen provincies in hun omgevingsvisies op dat aanplant van bomen verplicht onderdeel wordt bij realisatie van nieuwe wijken. Dat is zo afgesproken in het Klimaatakkoord. Dit vraagt een bijdrage van projectontwikkelaars aan de financiering."

Provinciaal belang

De provincie is sinds 2017, met de invoering van de Wet natuurbescherming, verantwoordelijk voor de natuur binnen en buiten het natuurnetwerk/N2000. Daarnaast is Provincie Zuid-Holland partner geworden van Deltaplan Biodiversiteit.

Door deze beleidskeuze te koppelen aan projecten in het fysieke domein kunnen meerdere beleidskeuzes behaald worden. Tevens sluit deze integrale aanpak aan bij de voorbeeldfunctie die Zuid-Holland heeft.

WORDT:

Beleidskeuze: Soortenbescherming

Beleidskeuze

Soortenbescherming richt zich vooral op de beschermde flora- en faunasoorten buiten Natura 2000 gebieden. Want natuur is niet iets dat zich exclusief afspeelt in de beschermde natuurgebieden. Ook de stedelijk omgeving van Zuid-Holland vervult een belangrijke waarde voor flora- en faunasoorten soorten. Actieve soortenbescherming vormt daarmee een noodzakelijke en wettelijk vastgelegde aanvulling op de gebiedsbescherming. Hierbij gaat het niet alleen om de inrichting en het treffen van maatregelen maar ook om het juiste beheer: dit kan het succes maken of breken.

Als de basiscondities op orde zijn en ecosystemen goed kunnen functioneren, ontstaat een leefomgeving waarin de provincie aan die zorg voor planten en dieren voldoet; en een natuur die kan voorzien in de ecosysteemdiensten waar wij als mens afhankelijk van zijn. Denk daarbij aan essentiële functies als bestuiving van voedselgewassen, natuurlijke plaagbestrijding, schone lucht, inspiratie en ontspanning.

Aanleiding

De biodiversiteit in Zuid-Holland staat onder druk door het groeiend aantal inwoners en bezoekers, economische ontwikkelingen, intensivering van de landbouw, verstedelijking (verdwijnen leefgebieden), klimaatverandering, bodemdaling en uitputting van de natuurlijke bronnen (inclusief depositie van stikstof en lozing van verontreinigende stoffen). De doelstellingen op het gebied van biodiversiteit, gemeten aan de EU-doelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR), zijn niet haalbaar zonder het vergroten en versterken van de biodiversiteit ook buiten de natuurgebieden. Enkel het passief beschermen van soorten volstaat niet en daarbij is ook actieve soortenbescherming noodzakelijk.

Motivering Provinciaal Belang

Een gezonde leefomgeving is van belang. Niet alleen voor de mensen die er wonen en werken, maar ook voor de planten en dieren die er voorkomen. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de provincie. De provincie is sinds 2017 verantwoordelijk voor de natuur binnen en buiten natuurgebieden. Via natuurbeleid draagt de provincie zorg voor het nakomen van de landelijk of Europees gestelde doelen. Daarnaast is de provincie Zuid-Holland partner van het Deltaplan Biodiversiteit.

Toelichting

In de maatregelen maken we onderscheid tussen actieve, passieve en proactieve soortenbescherming:

Actieve soortenbescherming richt zich op (fysieke) maatregelen binnen én buiten het natuurnetwerk en de natuurgebieden. Het doel is om bij te dragen aan een gezonde populatie (de zogenaamde 'gunstige staat van instandhouding') van de hier voorkomende soorten en daarmee de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. Het kan hierbij gaan om maatregelen die het leefgebied van bepaalde soorten verbeteren, zoals het vergroten van het aanbod aan verblijfsmogelijkheden van vleermuizen of het herstel van landschapselementen als cruciaal leefgebied van soorten van het boerenland.

Passieve soortenbescherming richt zich op het verbieden van handelingen die de populatie van beschermde soorten kunnen aantasten, waarbij met ontheffingen uitzonderingen op deze handelingen kunnen worden mogelijk gemaakt. Waarbij de aantasting zoveel mogelijk wordt beperkt dan wel gecompenseerd.

Proactieve soortenbescherming is een vorm van passieve soortenbescherming. Bij deze vorm worden voorafgaand aan een ontwikkeling, bijvoorbeeld de sloop van woningen, maatregelen getroffen ten gunste van een duurzame instandhouding van gebouw bewonende soorten als vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Vooraf worden de negatieve effecten geïnventariseerd en maatregelen genomen ten gunste van duurzame instandhouding van een populatie van die soorten. Door aan de voorkant in gesprek te gaan en leefgebied voor de beschermde soorten te borgen worden achteraf knelpunten voorkomen en kunnen tijd en kosten worden bespaard.

Deze benadering is zichtbaar bij de projecten die Zuid-Holland uitvoert in de fysieke leefomgeving (zoals Actieplan Boerenlandvogels) en komt ook naar voren bij de inzet van beleidsinstrumenten als vergunningen.

Ook dierenopvang betreft (beschermde) diersoorten. Het gaat hier echter over zorg voor individuele exemplaren en dient daarmee een ander doel dan de wettelijke taak van de provincie ten aanzien van behoud van natuur en biodiversiteit. Dierenopvang vervult vooral een maatschappelijke functie en draagt niet bij aan de bescherming of het verbeteren van het leefgebied van beschermde inheemse soorten noch aan de gunstige staat van instandhouding van beschermde diersoorten. Dierenopvangorganisaties maken geen onderscheid tussen dieren. Dit betekent dat deze organisaties bijvoorbeeld ook (al dan niet invasieve) exoten opvangen, evenals soorten waarvan de populatie in Zuid-Holland beheerd wordt in verband met schade aan de biodiversiteit, landbouw of risico's op de veiligheid. Individuen van deze soorten worden, net als de meer inheemse beschermde soorten, weer uitgezet nadat ze aangesterkt/hersteld zijn. Dat staat in contrast met de praktijk buiten het opvangcentrum waar deze diersoorten actief bestreden en beheerd (moeten) worden. Dierenopvang wordt dan ook niet vanuit het soortenbeleid ondersteund. Voor zover het in het wild levende soorten betreft is de passieve soortbescherming uiteraard van toepassing. Middels een subsidie voor professionalisering van de dierenopvang wil de provincie eenmalig bijdragen aan dit dossier.

Beleidskeuze: Faunabeheer

Beleidskeuze

De aanwezigheid van dieren staat soms op gespannen voet met andere (maatschappelijke) belangen. Denk aan openbare veiligheid, volksgezondheid, landbouw of belangen van flora en fauna zelf. Dieren kunnen zorgen voor overlast, schade en onveilige situaties in het agrarische gebied, in de stad, in de haven en zelfs in natuur- en recreatiegebieden.

Om conflicten tussen de aanwezigheid van dieren en andere belangen te voorkomen én om draagvlak te behouden voor natuur grijpt de provincie bij bepaalde populaties in om daarmee schade/risico's te beperken. Dit wordt niet uitgevoerd om de natuur te bedwingen, maar om te zorgen voor balans. Binnen het faunabeheer streeft de provincie naar een gezond evenwicht in populaties en weegt zorgvuldig de belangen van natuur en samenleving af. Waar nodig worden maatregelen getroffen, zowel ten behoeve van biodiversiteit, openbare veiligheid en volksgezondheid alsmede beperking van (landbouw)schade.

De Provincie reguleert dit op grond van de Wet Natuurbescherming met de volgende instrumenten: vrijstelling, ontheffing, opdracht, het goedkeuren van de door de stichting faunabeheereenheid Zuid-Holland vastgestelde faunabeheerplannen en het verlenen van tegemoetkomingen voor geleden schade door natuurlijk in het wild levende en inheemse beschermde dieren.

Aanleiding

Ondanks de forse verstedelijking en het intensief gebruikte wegennet doet een aantal diersoorten het binnen de provincie Zuid-Holland goed en komen zij in steeds grotere aantallen voor. De aanwezigheid van dieren draagt bij aan de biodiversiteit en vergroot de natuurbeleving. Veel inwoners en recreanten genieten hiervan. Echter staat de aanwezigheid van bepaalde dieren ook op gespannen voet met andere belangen. Denk aan openbare veiligheid, volksgezondheid, landbouw of de belangen van flora en fauna zelf. Dieren kunnen zorgen voor overlast, schade en onveilige situaties in het agrarische gebied, in de stad, in de haven en zelfs in natuur- en recreatiegebieden.

Motivering provinciaal belang

De provincie stelt in het kader van de wettelijke belangen van landbouw, verkeers- en vliegveiligheid, volksgezondheid en flora en fauna, vrijstelling of ontheffing van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Indien het vanuit de Wet niet of beperkt mogelijk is om een vergunning af te geven voor het bestrijden van schade aan landbouwgewassen door het verjagen of doden van in het wild levende inheemse soorten, is in de Wet natuurbescherming bepaald, dat de provincie in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verleent in geleden schade door natuurlijk in het wild levende en beschermde dieren.

Toelichting

Op grond van de Wet natuurbescherming zijn de meeste inheemse zoogdieren en alle inheemse vogels beschermd. Binnen de kaders van de wet hebben de provincies enige vrijheid in de mate van bescherming van deze diersoorten ofwel de bereidheid om in te grijpen, c.q. te reguleren in de ontwikkeling van dierpopulaties (omvang en verspreiding). Dit speelt met name bij diersoorten die in verspreiding en/of populatie toenemen en impact hebben op de wettelijke belangen van landbouw, verkeers- en vliegveiligheid, volksgezondheid en flora en fauna. Een klein deel van de verantwoordelijkheid ligt nog bij het Rijk (ministerie van LNV).

Op basis van de Wet natuurbescherming stellen Provinciale Staten middels de Omgevingsverordening regels waaraan de wildbeheereenheden (WBE's), de faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) en de door de FBE vastgestelde faunabeheerplannen in elk geval moeten

voldoen. Gedeputeerde Staten toetsen daarbij de door het bestuur van de FBE vastgestelde faunabeheerplannen en keuren deze goed. De provincie maakt uitvoering van faunabeheer mogelijk door middel van vrijstelling (PS), ontheffing (GS) en opdracht (GS). Ook stellen Gedeputeerde Staten beleidsregels vast voor het verlenen van tegemoetkomingen in de schade.

Het faunabeheer in Zuid-Holland wordt uitgevoerd door de stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland en de wildbeheereenheden. De Faunabeheereenheid heeft als wettelijke taak om faunabeheerplannen op te stellen met als doel de gecoördineerde uitvoering van het provinciale beleid. De uitvoering in het veld gebeurt door de lokale bij wet ingestelde wildbeheereenheden. De werkwijze van de Faunabeheereenheid en de wildbeheereenheden en de faunabeheerplannen zijn gebonden aan regels die de provincie stelt in de Omgevingsverordening. Daarnaast is er een Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, waarin onder andere beschreven staat, hoe wordt omgegaan met tegemoetkoming in de schade die door in het wild levende beschermde dieren is veroorzaakt.

Hieronder zijn enkele voorbeelden benoemd van faunasoorten, waarbij de provincie maatregelen treft ten behoeve van de biodiversiteit, de openbare veiligheid en de volksgezondheid alsmede de beperking van (landbouw)schade.

Ganzen

De provincie zet zich jaarrond actief in om de populatie standganzen binnen de provincie te reduceren tot op een niveau waarbij de schade acceptabel en de populatie beheersbaar is. Daarnaast is van groot belang dat ganzen met alle geschikte middelen, inclusief afschot, worden verjaagd van plaatsen waar ernstige schade kan ontstaan. Gedurende de winterperiode wordt rekening gehouden met de rust binnen Natura 2000 gebieden en met de aangewezen ganzenrustgebieden.

Bever

De bever heeft als iconsoort een belangrijke functie binnen de provincie Zuid-Holland, maar daar waar de bever een gevaar vormt voor de (water)veiligheid grijpt de provincie actief in.

Reeën

De reeënpopulatie neemt toe en daarmee ook de verspreiding binnen de provincie. Uit oogpunt van verkeersveiligheid wordt de populatie reeën beheerd en worden waar mogelijk preventieve maatregelen genomen.

Predatoren

Ter bescherming van kwetsbare soorten, waaronder grond-broedende vogels zoals weidevogels en kustbroedvogels, zet de provincie in op het voorkomen dan wel beperken van predatie door bijvoorbeeld de vos en (verwilderde) huiskatten.

Verwilderde dieren

De provincie vindt het vestigen van nieuwe populaties verwilderde hoefdieren binnen de provincie niet wenselijk.

Beleidskeuze: Bestrijding en beheer van invasieve exoten

Beleidskeuze

Exoten zijn dieren, planten, schimmels of micro-organismen die door menselijk handelen terechtkomen in een gebied waar ze van oorsprong niet voorkwamen, maar zich wel handhaven. Een klein deel van de exoten voelt zich prima thuis in zijn nieuwe omgeving. Deze soorten kunnen zich vestigen in onze natuur en zich snel vermeerderen. Dit zijn de zogenaamde invasieve exoten. Deze exoten kunnen inheemse soorten verdringen of op een andere manier de omgeving voor deze soorten ongeschikt maken. Daarmee kunnen deze exoten een gevaar vormen voor onze biodiversiteit en onze wettelijke N2000-doelen. Ook kunnen sommige exoten leiden tot grote economische schade.

De provincie zet in op bestrijding en beheersing van de invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer. Wanneer invasieve exoten beschermde biodiversiteit schaden, al of niet in combinatie met schade aan de economie en/of de volksgezondheid dan neemt de provincie maatregelen.

Aanleiding

In toenemende mate krijgt de provincie Zuid-Holland te maken met (al dan niet invasieve) exoten. De schade die invasieve exoten aanbrengen aan de lokale biodiversiteit is op Europees niveau erkend als een gezamenlijk probleem. Om de verspreiding van invasieve exoten tegen te gaan is er daarom een Europese verordening tot stand gekomen die de lidstaten verplicht om maatregelen te treffen voor exoten die zijn geplaatst op de zogenaamde Unielijst.

Motivering provinciaal belang

De provincie is verantwoordelijk voor het bestrijden en beheersen van een aantal exoten zoals benoemd in bijlage 10 van de regeling Wet natuurbescherming. Daarnaast treft de provincie maatregelen tegen invasieve exoten waar de provincie geen wettelijke verplichting voor heeft, als deze beschermde biodiversiteit schaden, al of niet in combinatie met schade aan de economie en/of de volksgezondheid.

Voor het elimineren dan wel beheersen van een tweetal soorten (Beverrat en Muskusrat) zijn de Waterschappen verantwoordelijk. Voor een zestal soorten (de Chinese wolhandkrab en de vijf Amerikaanse rivierkreeften) houdt het Rijk de verantwoordelijkheid.

Toelichting

De inzet op de bestrijding en beheersing van invasieve exoten vindt plaats door middel van preventie, eliminatie en beheer.

Preventie

Het voorkomen dat invasieve soorten zich in Nederland vestigen is primair een rol van de Rijksoverheid. De provincie zet zich waar mogelijk in om verdere verspreiding tegen te gaan en daarmee natuurschade te voorkomen.

Eliminatie

Als de preventie van de introductie van invasieve uitheemse soorten niet is gelukt en de populatie van deze soort nog klein en beheersbaar is, dan moet snel kunnen worden ingegrepen. Het kan dan ter bescherming van de biodiversiteit noodzakelijk zijn, om de stand van deze exoten tot nul te reduceren om grotere schade in de toekomst te voorkomen. Voor de soorten die zich nog niet hebben gevestigd in Zuid-Holland, zal bij vroegtijdige detectie daarom actief worden ingezet op eliminatie van de betreffende soort. Het tijdig ingrijpen voorkomt in een later stadium een eventuele

grotere beheerinspanning. Voor invasieve exoten waarvan de populatie nog klein en beheersbaar is, zal eliminatie plaatsvinden door middel van een opdracht op grond van artikel 3.18 (dieren) of 3.19 (planten) van de Wet natuurbescherming.

Beheer

Voor invasieve exoten die al gevestigd en ruim verspreid zijn, en niet in redelijkheid uit te roeien zijn, worden beheersmaatregelen getroffen. De te treffen maatregelen kunnen variëren van het elimineren in geïsoleerde gebieden of wateren, naar beheersen in de meest kwetsbare gebieden en habitats of tot alleen beheersen daar waar deze soorten ook andere belangen schaden. Bij de aanpak van deze wijdverspreide, niet meer uit te roeien soorten, heeft de provincie een grotere mate van beleidsvrijheid dan bij de nog niet gevestigde en beperkt verspreide, nog uitroeibare soorten.

De Europese Exotenverordening is primair bedoeld om schade aan de biodiversiteit te voorkomen. Daarom is het uitgangspunt bij exotenbeheer dat de provincie alleen mogelijk zal bijdragen aan de kosten van beheersmaatregelen ter bestrijding van wijdverspreide invasieve exoten, indien er (ook) een concreet biodiversiteitsbelang in het geding is. Dit houdt in dat de provincie invasieve exoten beheert die wijdverspreid zijn, maar alleen in en rond eigen gebieden, NNN en N2000-gebieden of als deze soorten een belangrijke populatie vogel- of habitatrictlijnsoorten in het buitengebied bedreigen.

Daar waar bestrijding van wijdverspreide exoten samenvalt met een publieke taak van een andere overheid dan de provincie, ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid naar de mening van de provincie bij het betreffende bestuursorgaan. Indien een ander bestuursorgaan of particulier een wijdverspreide exoot wil verwijderen op eigen gronden dan zijn de met bestrijding samenhangende kosten primair voor diens rekening.

Toelichting voorgestelde wijziging:

De beleidskeuze 'Behoud, balans en versterking biodiversiteit', zoals in het vigerend beleid beschreven, past meer op het abstractieniveau van doel en ambitie. Vanwege de behoefte aan nadere concretisering van verschillende beleidskwesties zoals aangegeven in de kadernota, is ervoor gekozen te werken met drie beleidskeuzen, te weten: soortenbescherming, faunabeheer en beheer en bestrijding invasieve exoten.

B Wijziging Omgevingsprogramma

B1 Soortenbescherming

Aanleiding en toelichting

Zie onder A.

Conclusie

Dit onderwerp leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en het Omgevingsprogramma. In de Omgevingsvisie wordt de Beleidskeuze Soortenbescherming toegevoegd.

De wijzigingen van het Omgevingsprogramma zijn hieronder weergegeven en bestaan uit het laten vervallen van enkele maatregelen en het toevoegen van nieuwe maatregelen op basis van de voorgestelde uitwerking van het soortenbeleid, zoals vastgelegd in de kadernota. Het vigerend beleid en de voorgestelde wijzigingen in het omgevingsprogramma (nieuwe maatregelen) zijn hieronder opgenomen. Gevolgd door een korte toelichting op de voorgestelde wijzigingen. Tenslotte worden enkele maatregelen vermeld die in het digitale omgevingsbeleid voorkomen en raken aan soortenbeleid, maar vanuit andere Modules zijn opgenomen. Vanuit de integrale benadering zal bij herziening van de betreffende module ook vanuit soortenbeleid worden meegedacht, maar de huidige herziening van de Module soortenbeleid is niet het moment deze maatregelen te herzien.

In het Omgevingsprogramma komen de volgende maatregelen te vervallen:

WAS:

MAATREGELLEN

Opstellen van biodiversiteitsbeleid binnen Provincie Zuid-Holland

Toelichting

Provincie Zuid-Holland werkt aan een verbetering van de biodiversiteit in de provincie. Voor de natuur buiten de natuurgebieden ligt er echter geen beleidskader. Om uitvoering te geven aan haar wettelijke taak én voor de borging van haar huidige inzet wil Provincie Zuid-Holland een integraal soorten-, fauna-, en exotenbeleid opstellen welke bijdraagt aan een toekomstgerichte proactieve bescherming en beheer van flora en faunasoorten binnen de provincie en sturing geeft aan de uitvoering van de provinciale taken en bevoegdheden op grond van de Wet natuurbescherming. Dit programma draagt bij aan de beleidsbeslissing "Behoud, balans en versterking van de biodiversiteit". Tegelijkertijd is het idee dat het biodiversiteitsbeleid een aspect vormt dat ook bij andere beleidskeuzes terugkomt. Door ingrepen in de fysieke leefomgeving zodanig uit te voeren dat natuur hier ook baat bij heeft leidt uitvoering hiervan tot winst op meerdere vlakken, zoals betere verbindingen voor mensen en dieren.

Beschrijving van de maatregel

Soortenbescherming is een wettelijke opdracht, vastgelegd in artikel 1.12 van de Wet Natuurbescherming. Op grond van de wet staat de provincie aan de lat om maatregelen te treffen

ten behoeve van de staat van instandhouding van alle beschermde habitattypes en soorten: niet alleen in natuurgebieden maar ook daarbuiten. Een deel van die soorten verkeert niet in een gunstige staat van instandhouding, waardoor het nemen van maatregelen noodzakelijk is.

De biodiversiteit in Zuid-Holland staat onder druk door het groeiend aantal inwoners en bezoekers, economische ontwikkelingen, verstedelijking (verdwijnen leefgebieden), klimaatverandering, bodemdaling en uitputting van de natuurlijke bronnen (inclusief depositie van stikstof en verontreinigende stoffen). Onze doelstelling op het gebied van biodiversiteit, gemeten aan de doelstellingen VHR-bereik, zijn niet haalbaar zonder het vergroten en versterken van de biodiversiteit binnen én buiten de natuurgebieden. Daarbij is juist in tijden waarin het klimaat lijkt te veranderen een robuuste natuur van groot belang.

In het Natuurpact hebben Rijk en provincies in 2013 afgesproken om de biodiversiteit te verbeteren: duurzame instandhouding van de VHR-soorten en leefgebieden. Afgesproken is Bij het Natuurpact is afgesproken dat daarvoor een forse extra stap gezet wordt, zonder dat precies te kwantificeren. Het Rijk heeft hiervoor de verantwoordelijkheid voor natuurontwikkeling en -bescherming doorgedelegeerd naar de provincies. Provincies zijn verantwoordelijk voor de uitwerking en uitvoering van het beleid, het Rijk blijft systeemverantwoordelijk én eindverantwoordelijk voor het voldoen aan de EU-verplichtingen en de rapportage aan de EU. In 2019 is dit uitgebreid met Nederland Natuurpositief, waarbij Rijk en provincies afspreken ook natuur buiten de natuurgebieden te versterken en zo toe te werken naar een natuurinclusieve samenleving. Zuid-Holland moet alle kansen benutten, met name buiten de natuurgebieden, om de neerwaartse trend in de biodiversiteit om te keren. Dit vraagt om een gebiedsgericht specifiek biodiversiteitsbeleid.

Provincie Zuid-Holland geeft aan gebiedsgericht soortenbeleid invulling door het treffen van maatregelen voor zogenaamde "icoonsoorten" die de verschillende ecosystemen en landschappen van de provincie representeren. Gedachte achter deze lijst met icoonsoorten is dat de natuur van Zuid-Holland in volle breedte gaat profiteren van maatregelen die worden genomen ten faveure van deze icoonsoorten ('paraplu-functie'). De hiervoor te treffen maatregelen vallen buiten de maatregelen die worden gefinancierd vanuit Natura2000, S(K)NL en aanpak stikstof. Denk hierbij ook aan het Actieplan Boerenlandvogels en aan de inzet op het Deltaplan Biodiversiteit. Uiteindelijk dient het beleid inzake icoonsoorten verweven te zijn met alle projecten en processen die spelen binnen Zuid-Holland en positief effect hebben op de biodiversiteit. Ook ligt hier een duidelijke koppeling met fauna- en exotenbeheer.

De provincie is ook het bevoegde gezag op grond van de Wet natuurbescherming voor het nemen van diverse besluiten die samenhangen met faunabeleid. Zo moet de provincie regels stellen waar de Faunabeheereenheid en de faunabeheerplannen aan moeten voldoen, maar ook staat de provincie aan de lat om in voorkomende gevallen een tegemoetkoming te verlenen wanneer een ondernemer schade lijdt door in het wild levende dieren. Hierbij is het streven om, in geval van (dreigende) schade of overlast, in eerste instantie gebruik te maken van diervriendelijke methodes, zoals weren, verplaatsen of verjagen. Een ontheffing voor het doden van een soort is de laatste optie op de zogenoemde escalatieladder. We maken daarbij onderscheid tussen het beheren van een populatie (=populatiebeheer) en het lokaal verjagen, ondersteund met afschot (=schadebestrijding).

Per 1 januari 2018 is de provincie verantwoordelijk voor de bestrijding van het merendeel van de door de minister aangewezen invasieve uitheemse soorten. In toenemende mate krijgt Europa, en ook in provincie Zuid-Holland, te maken met soorten die hier van nature niet thuishoren, meestal aangeduid als 'uitheemse soorten' of 'exoten'. Een aantal van deze soorten blijkt zich hier in het wild te kunnen vestigen en kan voor problemen zorgen voor de biodiversiteit, bebouwde omgeving en

landbouw. Het gaat dan met name om soorten die zich snel vermenigvuldigen en verspreiden en soms hier geen natuurlijke vijanden hebben. In dat geval spreken we van 'invasieve exoten'. Dit gevaar is op Europees niveau onderkend als een gezamenlijk probleem. Om de verspreiding van invasieve exoten tegen te gaan is er daarom een verordening tot stand gekomen die de lidstaten verplicht om maatregelen te treffen voor soorten die zijn geplaatst op de zogenaamde Unielijst.

Toelichting voorgestelde wijziging:

Bovenstaande maatregel is met het opstellen van de kadernota Soortenbeleid en de uitwerking daarvan in het soortenbeleid ter hand genomen en wordt vanuit de voorgenomen maatregelen ten aanzien van soortenbescherming verder geïmplementeerd. Als op zichzelf staande maatregel kan deze daarom komen te vervallen.

Biodiversiteit (ontwikkeling soortenbeleid voor de soorten binnen het stedelijk gebied)

PM

Toelichting voorgestelde wijziging:

Bovenstaande maatregel is met het opstellen van de kadernota Soortenbeleid en de uitwerking daarvan in het soortenbeleid ter hand genomen en wordt vanuit de voorgenomen maatregelen ten aanzien van soortenbescherming verder geïmplementeerd. Als op zichzelf staande maatregel kan deze daarom komen te vervallen. De nadere uitwerking vindt plaats vanuit de maatregel rond iconsoortenbeleid, en natuurinclusief ontwikkelen en raakt ook aan toekomstbestendig bouwen.

In het Omgevingsprogramma worden de volgende maatregelen toegevoegd:

Maatregel: Biodiversiteit als dwarsdoornijdend thema om een natuurinclusieve benadering te realiseren

Rolkeuze

Reguleren/Stimuleren

De provincie stuurt aan de voorkant van ontwikkelingen en processen op behoud en versterking van biodiversiteit. De huidige manier van wonen en werken blijkt immers ontoereikend, om aan de vele uitdagingen (bodemdaling, verzilting, verdroging, afname biodiversiteit) het hoofd te bieden en om aan (inter)nationale afspraken (natuur, stikstof, klimaat, fijnstof) te voldoen.

Door biodiversiteit als dwarsdoornijdend thema onderdeel van ons handelen te maken, werken we aan een aantrekkelijk, natuurinclusief en toekomstbestendig Zuid-Holland. Dan ontstaat zowel meer ruimte voor flora en fauna als voor het oplossen van maatschappelijke problemen. Het integraal meenemen van biodiversiteit levert ook veel op voor de diensten die de natuur de mensheid levert, de zogenaamde ecosysteemdiensten. Denk hierbij aan de zuivering van lucht en water en aan een gezondere leefomgeving, maar ook aan onze hoogwaterveiligheid. Deze ecosysteemdiensten vormen de belangrijkste randvoorwaarde voor ons bestaan én onze economie.

Beleidskeuzes

Soortenbescherming

Toekomstbestendig bouwen

Vitale landbouw

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

Natuurinclusiviteit betekent “de natuur inbegrepen”. Het betreft een manier van denken – in beleid, uitvoering en beheer – waarin natuur altijd wordt meegewogen opdat er meer biodiversiteit ontstaat. Het gaat om proactief handelen ten bate van de biodiversiteit, om op die wijze de leefomgeving van dier en mens een positieve impuls te geven. Vanuit soortenbescherming bedoelen we met natuurinclusiviteit vooral maatregelen die worden genomen ten gunste van de vogel en habitatrictlijnsoorten (VHR-soorten), rode lijst soorten en nationaal beschermde soorten.

Maatregel: Passieve soortenbescherming middels vrijstellingen, ontheffingen en gebruik leges

Rolkeuze

Reguleren/Faciliteren

Het werken met vergunningen en ontheffingen kost veel tijd en geld van zowel overheid als aanvragers en de effectiviteit op het gebied van soortenbescherming is beperkt. De provincie is blijvend op zoek naar een zo doelmatig mogelijke inrichting van vrijstellingen, ontheffingen en leges om dit proces te faciliteren.

Beleidskeuzes

Soortenbescherming

Faunabeheer

Toekomstbestendig bouwen

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

De provincie stuurt met passieve soortbescherming op naleving van de wettelijke taak voor het beschermen van in het wild levende plant- en diersoorten. Omgevingsdiensten Haaglanden en Zuid-Holland Zuid hebben namens de provincie het mandaat voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Door het zorgvuldig verlenen van vergunningen kan de balans tussen soortbescherming en andere belangen worden gewaarborgd. Voor de wettelijk beschermde soorten bestaat een landelijke lijst. Provincies mogen hier beargumenteerd generiek van afwijken door vergunningsvrije gevallen aan te wijzen.

De provincie onderzoekt voor de algemeen voorkomende soorten, per soort in hoeverre het juridisch mogelijk is vergunningsvrije gevallen aan te wijzen, zodanig dat de onderzoeklast lager wordt, maar tevens meer wordt geïnvesteerd in het leefgebied van die soort vanuit het betreffende project.

De provincie onderzoekt de mogelijkheid om korting op leges te geven bij duidelijk bovenwettelijke maatregelen die bijdragen aan de biodiversiteit. Deze maatregelen richten zich op het leefgebied van iconsoorten en beschermde soorten bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij geen provinciale middelen zijn ingezet om dit te bewerkstelligen.

Er is een grote blinde vlek ten aanzien van activiteiten die negatief effect hebben op de beschermde soorten en waar geen ontheffing voor wordt aangevraagd en nagenoeg onopgemerkt blijven: naar verwachting krijgt de provincie nu 10% van het mogelijk aantal vergunningaanvragen binnen. Het wettelijk kader is zeer strikt en leidt in sommige gevallen tot het illegaal uitvoeren van projecten. Door onderzoek naar de juridische mogelijkheden tot aanpassing van de vergunningverlening verwacht de provincie tot een aanpak te komen die met minder kosten meer effect voor de beschermde soorten sorteert.

De afweging ten aanzien van de gunstige staat van instandhouding van soorten in relatie tot individuele vergunningsaanvragen kan makkelijker worden, als bekend is in hoeverre deze soorten al in een gunstige staat verkeren. Met soortmanagementplannen kan gebiedsspecifiek worden gekeken naar de kansen en bedreigingen van de betreffende soorten in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie spreekt de ambitie uit om met soortmanagementplannen te willen

werken en verleent goedkeuring aan soortmanagementplannen. Zij neemt een actieve rol in het verzamelen en ontsluiten van data en biedt ondersteuning aan gemeenten inzake het opstellen van soortmanagementplannen.

De provincie onderzoekt ook welke mogelijkheden er zijn om het leefgebied van kleine marterachtigen actief te bevorderen om de populatie hiermee gezond te houden. Zij werkt met de uitkomsten gericht aan de verbetering van het leefgebied, zowel in de communicatie als in concrete projecten in de fysieke leefomgeving.

Maatregel: Proactieve soortenbescherming door natuurinclusief bouwen en -werken bij grote ruimtelijke projecten te stimuleren

Rolkeuze

Stimuleren/Reguleren/Faciliteren

De provincie stimuleert biodiversiteit in de nabijheid van ruimtelijke ontwikkelingen. Er wordt onderzocht in hoeverre biodiversiteit in de toekomst als randvoorwaarde kan worden gesteld bij nieuwe projecten en hoe dit in het ruimtelijke beleid geïntegreerd wordt. Binnen de wettelijke kaders treedt de provincie waar mogelijk ook regulerend op, bijvoorbeeld door het meenemen van maatregelen ter versterking van biodiversiteit bij nieuwbouw verplicht te stellen. Ook de landelijke Agenda Natuurinclusief biedt hiervoor een kader waarin de provincie haar rol neemt.

Natuurinclusief ontwikkelen is in een provincie met schaarse ruimte een belangrijke manier om zowel een basiskwaliteit natuur als een gezonde groenblauwe omgeving te realiseren. De provincie stimuleert dat natuurinclusief handelen een uitgangspunt wordt voor nieuwe ontwikkelingen.

Beleidskeuzes

Soortenbescherming

Toekomstbestendig bouwen

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

De provincie beschouwt natuur in de stad primair als taak van de gemeenten. De provincie stimuleert gemeenten om de leefgebieden binnen de stad te versterken, met name voor de vogel- en habitatrichtlijnsoorten (VHR-soorten). Aanvullend neemt de provincie ook een actieve rol als facilitator en verbinder om het leefgebied van VHR-soorten en icoonsoorten te versterken in het stedelijk gebied en bij natuurinclusief bouwen in haar eigen projecten. Hiermee probeert de provincie andere partijen te enthousiasmeren, waarbij de provincie samen met netwerkpartners in beeld brengt waar potenties liggen voor deze soorten en hiervoor een stimuleringsprogramma ontwikkelt.

Het stedelijk gebied herbergt diverse kwetsbare VHR-soorten die onder andere door vermindering van groen, andere bouwstijlen en isolatie van woningen een steeds kleiner leefgebied krijgen. Daarmee verslechtert de staat van instandhouding van de beschermende soorten. Door meer natuur in de stad en natuurinclusief bouwen te incorporeren, krijgt biodiversiteit in de stad een betere kans.

Met deze Agenda Natuurinclusief markeert de provincie dat de natuur in Nederland niet verder achteruit mag gaan in kwantiteit, kwaliteit en diversiteit, maar zich kan herstellen tot gezonde, veerkrachtige systemen. Natuurinclusief wordt daarmee de norm.

Maatregel: (Her)introductie van inheemse faunasoorten

Rolkeuze

Faciliteren

De provincie faciliteert de (her)introductie van soorten alleen als dit vanuit het versterken/behouden van een genetische gezonde populatie noodzakelijk is of een lokaal uitgestorven soort niet op eigen kracht kan terugkeren. Randvoorwaarde is dat het leefgebied op orde is. Vooraf worden afspraken gemaakt over beheer van de soort indien dit vanuit andere belangen noodzakelijk kan zijn.

Beleidskeuzes

Soortenbescherming

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

Een goede kwaliteit van het leefgebied (bodem, water, ecologische verbindingen) is noodzakelijk voor een gezonde natuur en de diversiteit aan soorten die daar samenleven. Als het leefgebied op orde is, zullen onder de juiste omstandigheden op termijn ook de daarbij behorende soorten verschijnen. Dit is uiteraard afhankelijk van de verspreidingsmogelijkheden van de soort en de verbinding met gebieden waar deze voorkomen. Indien bepaalde inheemse soorten een (natuur)gebied niet kunnen bereiken, maar ze wel een bijdrage kunnen leveren aan het gebied, dan kunnen we ze een handje helpen.

Maatregel: Proactieve soortenbescherming door faunavoorzieningen bij provinciale infrastructuur te realiseren

Rolkeuze

Reguleren

Voor het duurzaam voortbestaan van populaties is uitwisseling met soortgenoten uit de omgeving van belang. Infrastructuur zorgt voor versnippering van de leefgebieden. Met faunapassages kan dit ten dele worden verholpen, waardoor de connectiviteit tussen de gebieden voor diverse iconsoorten wordt verbeterd. Een groenblauw netwerk van voldoende kwaliteit maakt dit mogelijk.

Beleidskeuzes

Soortenbescherming

Toekomstbestendige infrastructuur

Veiliger verkeer

Groenblauwe stedelijke structuur

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

De maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

De provincie werkt dus actief aan faunavoorzieningen in gebieden waar het Natuurnetwerk Nederland provinciale infrastructuur kruist. Daarbij werkt de provincie ook aan de passeerbaarheid van fauna waar geen Natuurnetwerk Nederland ligt, maar waar wel een faunapassage gewenst is vanuit natuur of (verkeers-)veiligheid.

Maatregel: Actieve soortenbescherming via het instrument icoonsoorten

Rolkeuze

Reguleren/ Stimuleren

De provincie heeft 40 icoonsoorten vastgesteld die zij wil beschermen. De 40 icoonsoorten staan voor de diverse natuur- en landschapstypen binnen Zuid-Holland. Door de leefgebieden van deze icoonsoorten op orde te brengen, zal het beter gaan met de Zuid-Hollandse natuur.

Icoonsoorten worden ook gebruikt om uit te leggen waarom bepaalde ingrepen in de fysieke leefomgeving worden gedaan ter versterking van de biodiversiteit. De provincie stuurt op het structureel benutten van kansen in de fysieke leefomgeving om het leefgebied van icoonsoorten te verbeteren en de biodiversiteit te bevorderen. Zij maakt hier middelen (zoals capaciteit, informatie en/of financiën) voor vrij. Ook wordt de verbetering van het leefgebied van de icoonsoorten, waar mogelijk en zinvol, integraal meegenomen bij ruimtelijke projecten of relevante beleidsvelden van de Provincie Zuid-Holland.

Beleidskeuzes

Soortenbescherming

Bos en bomen

Mooi en schoon water

Vitale landbouw

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

Het hanteren van icoonsoorten met bijbehorende leefgebieden biedt goede communicatiemogelijkheden. Deze communicatie helpt bij het beschermen, verbeteren en versterken van de biodiversiteit in Zuid-Holland. Maatregelen gericht op icoonsoorten bevorderen niet alleen het leefgebied van die ene soort; het geldt als een paraplu voor de leefomstandigheden van vele andere soorten.

Door icoonsoorten integraal te koppelen aan andere opgaven kan de biodiversiteit worden versterkt. Denk hierbij aan natuurinclusieve (land)bouw, waarbij binnen de icoonsoorten de prioriteit ligt bij Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten (VHR) buiten natuurgebieden, aangevuld met de typische Zuid-Hollandse soorten zoals de zandhommel of begeleidende soorten die typisch Zuid-Hollands zijn maar geen VHR-soort zijn.

B2 Faunabeheer

Maatregel: Toestemmingen voor faunabeheer

Rolkeuze

Reguleren/ Faciliteren

De provincie handelt met name faciliterend door het verlenen van vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten op grond van de Wet natuurbescherming o. Het doel hierbij is het tegengaan van economische schade, zoals schade aan landbouwgewassen, het beperken van schade aan flora en fauna, het beschermen van de volksgezondheid en de openbare veiligheid.

Door het goedkeuren van faunabeheerplannen van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE) geven Gedeputeerde Staten hun instemming met de door de FBE voorgestelde manier waarop het beleid wordt uitgevoerd. Door het opnemen van voorschriften in de diverse besluiten handelt de provincie regulerend.

Beleidskeuzes

Faunabeheer

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

De provincie is het bevoegde gezag op grond van de Wet natuurbescherming voor het nemen van diverse besluiten die samenhangen met faunabeleid. Zo moet de provincie regels stellen waar de Faunabeheereenheid en de faunabeheerplannen aan moeten voldoen, maar ook staat de provincie aan de lat om in voorkomende gevallen een tegemoetkoming te verlenen wanneer een ondernemer schade lijdt door in het wild levende inheemse dieren. De provincie zet faunabeheer ook in als hier uiteindelijk dieren bij gedood moeten worden. Hierbij is het streven om, in geval van (dreigende) schade of overlast, in eerste instantie gebruik te maken van diervriendelijke methodes, zoals weren, verplaatsen of verjagen. Een ontheffing voor het doden van een soort is de laatste optie op de zogenoemde escalatieladder. De provincie maakt daarbij onderscheid tussen het beheren van een populatie (=populatiebeheer) en het lokaal verjagen, ondersteund met afschot (=schadebestrijding). Als het gaat om enkel economische schade verleent de provincie geen toestemming voor populatiebeheer of schadebestrijding bij een dreigende schade met een totale omvang die lager is dan €20.000,- in de gehele provincie.

Een vrijstelling kan worden verleend door Provinciale Staten en wordt opgenomen in de Omgevingsverordening. Onder de Omgevingswet spreekt men van het aanwijzen van vergunning vrije activiteiten. Dit is een generieke toestemming om bepaalde handelingen uit te voeren. De vrijstelling kent relatief weinig voorschriften en voorwaarden en is in de gehele provincie of een groot deel daarvan van kracht. De vrijstelling is bedoeld voor schadebestrijding: de grondgebruiker krijgt daarmee de mogelijkheid om schade op zijn percelen te voorkomen. Uitvoering van de vrijstelling is wel gebonden aan een goedgekeurd faunabeheerplan.

Een ontheffing kan worden verleend door Gedeputeerde Staten. Een ontheffing is maatwerk, kan meestal slechts gebruikt worden door een beperkte groep personen en kent meerdere, specifieke en op de betreffende situatie toegesneden, voorwaarden. Een ontheffing wordt in beginsel alleen aan de FBE verstrekt. De FBE machtigt de leden van de WBE om uitvoering te geven aan de ontheffing en daarmee aan het faunabeheerplan. Ontheffingen worden in principe gebaseerd op een

faunabeheerplan. Onder de Omgevingswet wordt dit de vergunning voor de flora- en fauna-activiteit. Dit is een meer gericht instrument

Een opdracht kan worden verleend door Gedeputeerde Staten. Dit is in feite een heel specifieke vorm van ontheffing, gericht aan een specifieke groep personen en gericht op een specifieke populatie. Hierbij kan bijvoorbeeld ook toestemming worden gegeven om andermans gronden te betreden.

Faunabeheerplannen worden opgesteld en vastgesteld door de FBE en moeten worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten. Een faunabeheerplan geeft uitvoering aan het beleid en zet in op planmatig beheer van dieren met oog op instandhouding van de populatie ten behoeve van de bescherming van andere belangen. Een faunabeheerplan heeft daarmee meerdere functies: de nadere uitwerking en uitvoering van een vrijstelling, maar ook de onderbouwing van een ontheffing.

In het kader van de integraliteit neemt de provincie faunabeheer ook mee in de Natura 2000-beheerplannen.

Maatregel: Ondersteuning organisatie en uitvoering van het faunabeheer

Rolkeuze

Faciliteren/stimuleren

Het faunabeheer in Zuid-Holland wordt gecoördineerd door de stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (FBE), de uitvoering in het veld gebeurt door de 15 wildbeheereenheden (WBE). De bekostiging van de FBE vindt volledig plaats door middel van een subsidie door de provincie. Daarnaast faciliteert de provincie de wildbeheereenheden zodat zij zich verder kunnen professionaliseren en ondersteund worden in de uitvoering van hun wettelijke en maatschappelijke taken.

Beleidskeuzes

Faunabeheer.

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

Op basis van de Wet natuurbescherming stellen Provinciale Staten middels de Omgevingsverordening regels waaraan de wildbeheereenheden (WBE's), de faunabeheereenheid (FBE) en de door de FBE vastgestelde faunabeheerplannen in elk geval moeten voldoen.

De Faunabeheereenheid Zuid-Holland wordt volledig gefinancierd door de provincie. Dat is in alle provincies het geval. De dagelijkse werkzaamheden bestaan onder meer uit het schrijven van faunabeheerplannen en het coördineren van de uitvoeren van die faunabeheerplannen. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door een kleine organisatie die bestaat uit enkele betaalde beroepskrachten. De Faunabeheereenheid Zuid-Holland legt de door haar uit te voeren werkzaamheden vast in een werkplan voor minimaal drie en maximaal 6 jaren.

De 15 wildbeheereenheden in Zuid-Holland bestaan qua leden hoofdzakelijk uit vrijwillige jachtaktehouders en worden geleid door vrijwillige bestuurders. De wettelijke taak van de wildbeheereenheden is de uitvoering van de diverse faunabeheerplannen en daarmee de voorkoming en beperking van allerlei vormen van schade en of risico's. Ten behoeve van een professionele en uniforme uitvoering binnen Zuid-Holland, en gelet op het toenemende aantal taken en de complexiteit daarvan, ondersteunt de provincie de vijftien wildbeheereenheden door het verstrekken van middelen/subsidies.

Maatregel: Omgaan met bevers in Zuid-Holland

Rolkeuze

Reguleren

De provincie maakt het mogelijk om, onder strikte voorwaarden, bevers te verjagen, verblijfs- en voortplantingsplaatsen van bevers te verwijderen en in het uiterste geval bevers te doden. Dit alles in het belang van de openbare veiligheid of ter voorkoming van ernstige schade.

Beleidskeuzes

Faunabeheer.

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

Het gaat de beverpopulatie in Zuid-Holland, evenals in de rest van Nederland, voor de wind. De bever is een beschermde diersoort en één van de iconsoorten van Zuid-Holland. Het dier spreekt tot de verbeelding, vervult een ecologische sleutelrol en is een voorbeeld van succesvol natuurherstel. Helaas gaat de toename van de aantallen bevers gepaard met enkele problemen waardoor actie is vereist.

Zo kunnen door bevers gegraven gangen en holen in waterkeringen en onder wegen grote en ernstige gevolgen hebben voor de openbare veiligheid. Ingrijpen zal in de nodige gevallen onontkoombaar zijn om grote risico's en ernstige schade als gevolg van deze bever-activiteiten te voorkomen. Afhankelijk van de situatie ter plaatse kunnen beveractiviteiten wel of niet acceptabel zijn.

Bevers verspreiden zich binnen de provincie van nature. Het verplaatsen van een op een risicolocatie gevangen bever vindt de provincie geen reële optie vanwege de onderstaande redenen:

- Verplaatsen kan alleen naar gebieden waar nog geen bevers leven;
- Vanwege het sterke territoriale karakter van het dier leidt verplaatsen tot veel stress, gevechten en sterfte onder bevers;
- De meeste geschikte leefgebieden in Zuid-Holland zijn ruimschoots bezet;
- De nog niet-bezette geschikte gebieden zullen op afzienbare tijd langs de natuurlijke weg door de bever bezet worden;
- In de gebieden onder zeeniveau vormt de bever een ernstig veiligheidsrisico;
- Een enkele bever die uitgezet wordt, kan zich over tientallen kilometers verplaatsen alvorens zich te vestigen.

Ingrijpen bij de bever dient, net zoals bij andere diersoorten, wel plaats te vinden op basis van de escalatieladder. Voor de invulling hiervan is door diverse waterschappen en andere instanties, waaronder de Zoogdiervereniging, een uitgebreid protocol opgesteld. Het is echter onvermijdelijk dat een bever op bepaalde risico locaties proactief weg wordt gevangen en gedood in het kader van de waterveiligheid.

Maatregel: Beheer ganzenpopulaties

Rolkeuze

Reguleren

De provincie maakt het mogelijk om populatiebeheer en of schadebestrijding in te zetten ter bescherming van de wettelijke belangen: volksgezondheid; openbare veiligheid; in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer; ter voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen, vee, bossen, visserij of wateren; ter bescherming van flora of fauna.

Beleidskeuzes

Faunabeheer.

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

Binnen Zuid-Holland komen diverse soorten ganzen voor. De meest voorkomende zijn de grauwe gans, brandgans, kolgans, Canadese gans en nijlgans. Canadese gans en nijlgans zijn zowel exoten als standvogels, zonder trekgedrag tussen broedlocaties en overwinteringslocaties. De kolgans is bijna alleen in de winter aanwezig in Zuid-Holland: broeden doet deze soort in noordelijker streken. Voor de grauwe gans en brandgans geldt dat een deel hier het hele jaar verblijft en dat een deel jaarlijks in het voorjaar wegtrekt om in het noorden van Europa te broeden en de zomer door te brengen.

Zuid-Holland heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor de trekkende ganzen (grauwe gans, brandgans, kolgans) vanwege de belangrijke natuurwaarde: in Europees verband zijn afspraken gemaakt over de bescherming ten aanzien van trekkende vogels en hebben lidstaten een inspanningsverplichting voor een duurzame instandhouding. Om de trekkende ganzen te beschermen zijn binnen de provincie een aantal Natura 2000-gebieden als rust- en foerageergebied voor deze soorten aangewezen en daarnaast zijn er ook ganzenrustgebieden aangewezen waarbinnen de ganzen in de winterperiode met rustgelaten worden.

Met de genoemde ganzen soorten gaat het goed: afgelopen twintig jaar zijn de populaties (zeer) fors gegroeid. Vooral de jaarrond verblijvende ganzen zijn explosief in aantal toegenomen. De groei van deze populaties heeft ook een keerzijde, de ganzen veroorzaken forse schade aan de landbouwgewassen en natuurlijke vegetatie binnen Natura-2000 gebieden, zoals rietvegetatie, waardoor habitat van zeldzame broedvogels verdwijnt. Ook vormen de ganzen risico's voor het (vlieg)verkeer en de (zwem)waterkwaliteit. De veroorzaakte schade aan landbouwgewassen van grauwe ganzen neemt de afgelopen jaren fors toe.

In de Wet natuurbescherming is bepaald dat Gedeputeerde Staten in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verlenen in geleden schade door natuurlijk in het wild levende en beschermde dieren.

De provincie wil de inheemse ganzenpopulaties in Zuid-Holland duurzaam in stand houden, waarbij een evenwicht wordt gevonden tussen:

- De omvang van de van nature voorkomende populaties ganzen, in relatie tot;
- De veiligheid en volksgezondheid;
- De schade aan flora en fauna (natuurwaarden);
- De schade aan landbouwgewassen;
- De beschikbare financiën voor schadetegemoetkomingen.

De provincie zet zich jaarrond actief in om de populatie standganzen binnen de provincie te reduceren tot op een niveau waarbij de schade acceptabel en de populatie beheersbaar is. Daarnaast is van groot belang dat ganzen met alle geschikte middelen, inclusief afschot, worden verjaagd van plaatsen waar ernstige schade kan ontstaan. Gedurende de winterperiode wordt rekening gehouden met de rust binnen Natura 2000-gebieden en met de aangewezen ganzenrustgebieden.

Maatregel: het beheer van reeën en damherten

Rolkeuze

Reguleren

De provincie maakt het mogelijk om populatiebeheer en of schadebestrijding in te zetten ter bescherming van de wettelijke belangen: volksgezondheid; de openbare veiligheid; in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer; ter voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen, vee, bossen, visserij of wateren; ter bescherming van flora of fauna.

Beleidskeuzes

Faunabeheer

Veiliger verkeer

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

De ree hoort in het Zuid-Hollandse landschap en wordt sterk gewaardeerd door mensen. Het gaat goed met de reeën en populatie neemt toe waardoor de reeën op steeds meer plekken binnen de provincie voorkomen. De reeën populatie binnen de drukbevolkte provincie zorgen voor risico's voor het verkeer, schade aan landbouwgewassen en overlast en schade aan particuliere eigendommen. De provincie neemt maatregelen, waaronder het beheer van de reeënpopulatie in het kader van het belang verkeersveiligheid.

In de duingebieden van het Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid: het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK) en de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) komen veel damherten voor. De populatie in de regio heeft zich ontwikkeld van enkele uitgezette en ontsnapte dieren in de vijftiger jaren, tot een piek van meer dan 5500 dieren in 2016. Doordat de herten ook regelmatig de duingebieden verlaten, zorgen ze ook voor (dreigende) schade in het verkeer, aan landbouwgewassen (hoofdzakelijk bollenvelden) en voor overlast en schade aan particuliere eigendommen. Verder veroorzaken de damherten in het Natura 2000-gebied ook aanzienlijke schade aan natuurwaarden.

Zuid-Holland zet in op een gezonde populatie damherten in het huidige leefgebied in de duinen (Kennemerland-Zuid) waarbij wordt gestreefd naar een evenwicht met de belangen verkeersveiligheid, schade aan gewassen en aan de inheemse flora fauna. Buitende de eerdergenoemde duingebieden vindt de provincie het vestigen van nieuwe populaties (verwilderde) damherten niet wenselijk.

Maatregel: 'Probleemsoorten' in de stedelijke/industriële omgeving

Rolkeuze

Faciliteren/ reguleren

Binnen de kaders van de wet natuurbescherming kan de provincie populatiebeheer en of schadebestrijding inzetten ter bescherming van de wettelijke belangen landbouw, de verkeers- en vliegveiligheid, volksgezondheid en flora en fauna. De provincie faciliteert door bijvoorbeeld een vrijstelling van bepaalde soorten middels de verordening.

Beleidskeuzes

Faunabeheer

Gezonde en veilige leefomgeving

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

In het verstedelijkte Zuid-Holland trekken de dieren steeds meer de stad in. Deze veroorzaken in sommige gevallen veel overlast, schade of risico's voor de openbare veiligheid of volksgezondheid, ook beschermde soorten. Denk aan steenmarters die schade en geluids- en stankoverlast veroorzaken, meeuwen die broeden op de daken en daar voor overlast zorgen voor bewoners of konijnen die risico vormen voor de veiligheid in de haven- en industriegebieden of schade veroorzaken aan sportvelden, begraafplaatsen en taluds van wegen en spoorwegen.

Het wegvangen of beheren van deze soorten mag op dit moment enkel als ze bijvoorbeeld de volksgezondheid in gevaar brengen of ernstige economische schade veroorzaken. Overlast is geen belang volgens de wet natuurbescherming. Vanuit de ernst van de overlast ontstaat vanuit de stad wel steeds meer een roep om eerder in te kunnen grijpen bij overlast. Op grond van de Wet natuurbescherming kunnen Provinciale Staten een vrijstelling uitgegeven voor (beschermde) diersoorten voor het bestrijden van overlast binnen de bebouwde kom door gemeenten. Wel wordt verwacht van gemeenten dat zij eerst andere middelen hebben ingezet om de overlast zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken.

De provincie kan de gemeenten waar mogelijk ondersteunen bij de onderbouwing van de problematiek van overlast veroorzakende fauna binnen het stedelijk gebied en maakt het nemen van passende maatregelen mogelijk, bijvoorbeeld door middel van het verlenen van een vrijstelling. Bij het nemen van maatregelen bij steenmarters is de provincie van mening dat elders uitzetten van deze soort binnen de provincie niet wenselijk is gezien het effect van deze soort op andere kwetsbare soorten.

De Provincie maakt het mogelijk mits dit geen effect heeft op de staat van instandhouding maatregelen te treffen om risico's in het kader van de veiligheid en volksgezondheid van broedende meeuwen te beperken waarbij van de initiatiefnemer wordt verlangd om compenserende al dan niet mitigerende maatregelen uit te voeren. Meeuwen horen bij deze provincie en de provincie onderzoekt of het mogelijk is om de broedende meeuwen zoveel mogelijk in de buiten stedelijke (predatievrije) broedkolonies te houden of naar nieuwe (predatie- en verstoringsvrije) broedkolonies te verplaatsen waarbij dit niet conflicteert met broedgelegenheid van andere kustbroedvogels.

Maatregel: Voorkomen dan wel beperken van de predatie ter bescherming van kwetsbare soorten waaronder grond broedende vogels

Rolkeuze

Stimuleren/Reguleren

Ter bescherming van kwetsbare soorten waaronder grond-broedende vogels zoals weidevogels en kustbroedvogels, zet de provincie in op het voorkomen dan wel beperken van predatie door bijvoorbeeld de vos en (verwilderde) huiskatten. Waar mogelijk zet de provincie zich specifiek in om de nulstand te behouden of te realiseren in gebieden of locaties waar de vos nog niet voorkomt of tot voorkort nog niet voorkwam ter bescherming van grondbroeders.

Binnen de kaders van de wet natuurbescherming kan de provincie populatiebeheer en of schadebestrijding inzetten ter bescherming van de wettelijke belangen landbouw, de verkeers- en vliegveiligheid, volksgezondheid en flora en fauna.

Beleidskeuzes

Faunabeheer

Soortenbescherming

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

In de weidegebieden, kust en Natura 2000-gebieden broeden diverse grondbroeders waaronder weidevogels en kustbroedvogels. Deze zijn beschermd en iconisch voor het Zuid-Hollandse landschap. Deze soorten gaan echter hard achteruit en op verschillende manieren zet de provincie in op bescherming en herstel (zie ook eerder in dit beleidskader).

Naast factoren als landgebruik en verstoring door de mens, vormen ook predatoren zoals de vos, kraai, steenmarter en verwilderde katten een bedreiging voor deze grondbroeders. Dit speelt met name als een van de predatoren eerder niet (van nature) voorkwam in het gebied met grondbroeders en zich daar nieuw vestigt en vermeerderd. Zo duiken vossen binnen de provincie op steeds meer plaatsen op, waaronder in de polders en het stedelijk gebied, waar negatieve effecten op grondbroeders zichtbaar worden. Zeker wanneer deze predatoren ook beschermde soorten zijn zorgt dit in het beheer voor een moreel en ecologisch dilemma.

De provincie staat TNRC (Trap (vangen), Neuter (castreren/steriliseren), Return/Relocate (herplaatsen of als het echt niet anders kan terugplaatsen) en Care (structureel monitoren en nazorg verlenen) toe in Zuid-Holland. Dit gebeurt alleen wanneer verwilderde katten worden vrijgelaten op de locatie waar ze gevangen zijn. Met uitzondering als het gaat om gebieden met N2000-status, Natuurnetwerk Nederland, weidevogelbescherming of gebieden in eigendom van een terrein beherende organisatie. Daarbij onderzoekt de provincie welke mogelijkheden er zijn om verwilderde katten niet meer uit te zetten ter bescherming van de inheemse fauna.

Maatregel: Ganzenrustgebieden voor de overwinterende inheemse ganzen

Rolkeuze

Faciliteren/ reguleren

De provincie heeft ganzenrustgebieden aangewezen waarbij overwinterende beschermde inheemse ganzen ongestoorde foeragemogelijkheden hebben gedurende de periode 1 november tot 1 april.

Beleidskeuzes

Faunabeheer.

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig binnen de ganzenrustgebieden.

Toelichting

Provincie Zuid-Holland heeft naast een aantal Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen als rustgebieden voor ganzen in de winter, ook ganzenrustgebieden aangewezen. Met de ganzenrustgebieden wordt getracht de schade zoveel mogelijk te concentreren binnen deze gebieden zodat de schadedruk buiten deze gebieden vermindert. De deelnemende agrariërs binnen deze gebieden hebben recht op een 100% tegemoetkoming voor de gewasschade en een aanvullende subsidie per hectare beschadigd grasland. Voorwaarde is wel dat de ganzen op de deelnemende percelen gedurende de winterperiode met rust worden gelaten.

In de huidige situatie werken de ganzenrustgebieden niet optimaal. Ook buiten deze gebieden bevinden zich 's winters namelijk nog veel ganzen en veroorzaken de ganzen aanzienlijke schade. Dit komt door het ontbreken van consistente rust binnen de foerageergebieden, de voortgaande groei van een aantal van de ganzenpopulaties en onvoldoende intensieve en consistente inspanning om ganzen buiten foerageergebieden te verjagen. De provincie gaat de werking en de locaties van de ganzenrustgebieden evalueren en op basis daarvan aanpassen indien dit wenselijk is.

B3 Exoten

Maatregel: bestrijding en beheer invasieve exoten

Rolkeuze

Faciliteren/reguleren/regisseren

De provincie heeft een aanvoerende/regisserende rol bij de eliminatie van invasieve exoten die zich nog niet gevestigd hebben of nog niet wijdverspreid zijn. De provincie faciliteert het beheer van wijdverspreide soorten. Andere overheden en terreineigenaren hebben een medeverantwoordelijkheid voor hun publieke taak en/of privaat eigendom. Daar waar bestrijding van exoten samenvalt met een publieke taak van een andere overheid ligt het initiatief en de verantwoordelijkheid bij het betreffende bestuursorgaan en komen de met de bestrijding samenhangende kosten voor diens rekening. Hetzelfde geldt voor particulieren of particuliere organisaties.

Beleidskeuzes

Bestrijding en beheer van invasieve exoten

Soortenbescherming

Is de maatregel gebiedsspecifiek?

Deze maatregel is geldig voor de gehele provincie Zuid-Holland.

Toelichting maatregel

De provincie is verantwoordelijk voor invasieve exoten welke zijn benoemd in bijlage 10 van de Regeling natuurbescherming (Unielijstsoorten). Om uitvoering te geven aan het bestrijden of beheren van (invasieve) exoten geeft de Wet natuurbescherming (artikel 3.18 (voor dieren) en 3.19 (voor planten)) de provincie de mogelijkheid om middels een opdracht de omvang van een populatie van dieren te beperken dan wel het aantal van bij de opdracht aangeduide planten terug te brengen.

Het Rijk en de provincies hebben voor de Unielijst-soorten gezamenlijk werkdocumenten opgesteld voor de gewenste aanpak per soort, het zogenaamde 'Masterplan uitroeiing en beheersing Unielijstsoorten'. Dit masterplan is een handreiking, vertrekpunt voor het te formuleren beleid per provincie. Bij de aanpak van deze wijdverspreide, niet meer uitroeibare soorten, heeft de provincie een grotere mate van beleidsvrijheid dan bij de nog niet gevestigde en beperkt verspreide, nog uitroeibare soorten. Er mag geprioriteerd worden. Omdat de Europese Exotenverordening primair bedoeld is om schade aan de biodiversiteit te voorkomen, is het uitgangspunt dat de provincie alleen mogelijk zal bijdragen aan de kosten van beheersmaatregelen ter bestrijding van wijdverspreide invasieve exoten, indien er (ook) een concreet biodiversiteitsbelang in het geding is.

Naast de maatregelen om een verdere verspreiding van de Unielijstsoorten tegen te gaan, kan de provincie maatregelen nemen tegen invasieve exoten die niet in bijlage 10 van Regeling natuurbescherming staan als deze beschermde biodiversiteit schaden, al of niet in combinatie met schade aan de economie en/of de volksgezondheid.

Het beheer van wijdverspreide invasieve exoten zoals benoemd in bijlage 10 van de regeling Wet natuurbescherming gebeurt wel enkel in en rond eigen gebieden, NNN en N2000-gebieden of als deze soorten een belangrijke populatie VHR-soorten in het buitengebied bedreigen.

C Wijziging Omgevingsverordening

	Beleidskeuze / onderwerp	OVZH	ZHOV	Toelichting op te nemen in verordening
a.	Beleidskeuze soortenbeleid / stimuleren natuurinclusief bouwen en - werken bij grote ruimtelijke projecten	<p><i>Bijlage I Begrippen</i></p> <p>De volgende begripsomschrijving</p> <p><i>ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde</i></p> <p>wordt vervangen door:</p> <p><i>ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde, toekomstwaarde en biodiversiteit</i></p>	<p><i>Bijlage I Begrippen</i></p> <p>De volgende begripsomschrijving</p> <p><i>ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde</i></p> <p>wordt vervangen door:</p> <p><i>ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde, toekomstwaarde en biodiversiteit</i></p>	De lokaal aanwezige biodiversiteit bepaalt mede de kwaliteit van een gebied. Het is daarom van belang dat bij de ontwikkeling van een gebied ook de biodiversiteit, als onderdeel van de ruimtelijke kwaliteit, per saldo niet afneemt.
b.	Idem	<p><i>Er wordt een nieuw artikel ingevoegd:</i></p> <p><i>Artikel 6.35c Kansen voor biodiversiteit</i></p> <p><i>1. In een bestemmingsplan wordt rekening gehouden met de gevolgen voor de inheemse biodiversiteit.</i></p> <p><i>2. De toelichting bij een bestemmingsplan biedt inzicht in de bijdrage die de met het plan mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkeling kan leveren aan de versterking van de inheemse biodiversiteit.</i></p>	<p><i>Er wordt een nieuw artikel ingevoegd:</i></p> <p><i>Artikel 7.45X Kansen voor biodiversiteit</i></p> <p><i>1. In een omgevingsplan wordt rekening gehouden met de gevolgen voor de inheemse biodiversiteit.</i></p> <p><i>2. De toelichting bij een omgevingsplan biedt inzicht in de bijdrage die de met het plan mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkeling kan leveren aan de versterking van de inheemse biodiversiteit.</i></p>	Bij nieuwe of grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang dat tevens gezocht wordt naar manieren om de inheemse biodiversiteit te versterken. In veel gevallen zijn er mogelijkheden voor natuurinclusief bouwen of is er sprake van zogenoemde meekoppelkansen. De inheemse biodiversiteit kan bijvoorbeeld worden versterkt door het aanleggen van groenblauwe structuren met inheemse planten- en boomsoorten.

		<i>3. Het eerste lid laat onverlet de in artikel 6.9 e gestelde specifieke regels over het Natuurnetwerk Nederland.</i>	<i>3. Het eerste lid laat onverlet de in artikel 6.9 e gestelde specifieke regels over het Natuurnetwerk Nederland.</i>	
c.	Beleidskeuze faunabeheer / faunabeheerplan	<p><i>Artikel 6.7 Geldigheidsduur</i></p> <p><i>Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste zes jaren.</i></p> <p>Wordt vervangen door:</p> <p><i>Artikel 6.7 Geldigheidsduur</i></p> <p><i>Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste tien jaren.</i></p>	<p><i>Artikel 8.10 (geldigheidsduur faunabeheerplan)</i></p> <p><i>Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste zes jaren.</i></p> <p>Wordt vervangen door:</p> <p><i>Artikel 8.10 (geldigheidsduur faunabeheerplan)</i></p> <p><i>Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste tien jaren.</i></p>	Gedurende de periode van tien jaren kan uitvoering worden gegeven aan het goedgekeurde faunabeheerplan. Het staat de Faunabeheereenheid Zuid-Holland vrij om tussentijds te evalueren en indien nodig een aangepast faunabeheerplan vast te stellen en ter goedkeuring aan te bieden aan gedeputeerde staten. Ook vanuit gedeputeerde staten kan op basis van monitoringsgegevens worden verzocht om een nieuw of aangepast faunabeheerplan vast te stellen.
d.	Beleidskeuze faunabeheer / bestuur Faunabeheereenheid Zuid-Holland	<p><i>Artikel 5.9 bestuurssamenstelling</i></p> <p>Er wordt een vierde lid toegevoegd:</p> <p><i>4. De voorzitter van de faunabeheereenheid wordt benoemd door gedeputeerde staten, na overleg met de faunabeheereenheid.</i></p>	<p><i>Artikel 8.2 (bestuurssamenstelling Faunabeheereenheid Zuid-Holland)</i></p> <p>Er wordt een vierde lid toegevoegd:</p> <p><i>4. De voorzitter van de faunabeheereenheid wordt benoemd door gedeputeerde staten, na overleg met de faunabeheereenheid.</i></p>	Geen
e.	Beleidskeuze faunabeheer / Faunabeheereenheid Zuid-Holland	<p><i>Artikel 5.8 Faunabeheereenheid Zuid-Holland</i></p> <p>Er wordt een zesde lid toegevoegd:</p>	<p><i>Artikel 8.1 (Faunabeheereenheid Zuid-Holland)</i></p> <p>Er wordt een zesde lid toegevoegd:</p>	Geen

		6. De faunabeheereenheid legt de door haar uit te voeren werkzaamheden vast in een werkplan voor minimaal drie en maximaal 6 jaren.	6. De faunabeheereenheid legt de door haar uit te voeren werkzaamheden vast in een werkplan voor minimaal drie en maximaal 6 jaren.	
f.	Beleidskeuze faunabeheer / achterlaten dieren in het veld (dit betreft een technische aanpassing aan de praktijk en tevens deregulering).	<p><i>Artikel 3.61 Vrijstelling directe schadebestrijding</i></p> <p>Het artikelonderdeel</p> <p>10. <i>De ingewanden van de op grond van dit artikel bemachtigde dieren mogen in het veld worden achtergelaten. Voor het overige dienen de bemachtigde dieren, alsmede delen daarvan, te worden verwijderd uit het veld.</i></p> <p>Wordt geschrapt.</p>	<p><i>Artikel 3.191 (overige regels schadebestrijding)</i></p> <p>Het artikelonderdeel</p> <p>2. <i>De ingewanden van de op grond van artikel 3.186, 3.187, 3.188 en 3.189 bemachtigde vogels mogen in het veld worden achtergelaten. Voor het overige moeten de bemachtigde dieren worden verwijderd uit het veld.</i></p> <p>Wordt geschrapt onder vernummering van het derde lid.</p>	Geen
g.	Beleidskeuze faunabeheer / lokmiddelen toestaan om crippling te voorkomen.	<p><i>Artikel 3.61 Vrijstelling directe schadebestrijding</i></p> <p>Het artikelonderdeel</p> <p>5. <i>Bij het doden en vangen van dieren als bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, kan uitsluitend gebruik worden gemaakt van de middelen: geweren, haviken, slechtvalken, woestijnbuizerds, honden, niet zijnde lange honden of slag-, snij- of steekwapens.</i></p> <p>Wordt vervangen door:</p> <p>5. <i>Bij het doden en vangen van dieren als bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, kan uitsluitend gebruik worden gemaakt van de middelen: geweren, haviken,</i></p>	<p><i>Artikel 3.191 (overige regels schadebestrijding)</i></p> <p>Aan het eerste lid worden twee onderdelen toegevoegd:</p> <p>f. lokvogels; g. middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt.</p>	Naast de middelen waarmee daadwerkelijk dieren worden gevangen of gedood, mag er ook gebruik worden gemaakt van lokmiddelen: nabootsing van vogels en lokfluiten. Door middel van deze hulpmiddelen kunnen vogels binnen schootsafstand van het geweer worden gelokt. Daardoor kan op een goede manier een direct dodelijk schot worden afgegeven en wordt de kans op verwonding ('crippling') kleiner. Door het gebruik van deze middelen worden vogels gelokt die reeds op of in de directe nabijheid van het schadeperceel aanwezig zijn. Er worden op deze manier geen vogels gelokt

		<i>slechtvalken, woestijnbuizerds, honden, niet zijnde lange honden, slag-, snij- of steekwapens, lokvogels en middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt.</i>		van buiten het schadegebied. Vanwege het grotere bereik mogen in dit geval geen elektronisch versterkte lokgeluiden worden gebruikt, omdat daarmee de vogels vanaf een grotere afstand kunnen worden gelokt.
h.	Beleidskeuze faunabeheer / Grondgebruiker kan toestemming voor gebruik vrijstelling doorgeven (conform de landelijke vrijstelling en het bepaalde in artikel 3.15 lid 7 Wnb).	<i>Artikel 3.59 Vrijstelling nestbehandeling vogels</i> Er wordt een onderdeel toegevoegd: <i>3. De grondgebruiker kan bij schriftelijke en gedagtekende toestemming de hem ingevolge het eerste en tweede lid toegestane handelingen door een wildbeheereenheid of anderen doen uitoefenen</i>	Geen wijziging. De formulering in de ZHOV geeft aan dat handelingen kunnen worden uitgevoerd “door of namens de grondgebruiker”. Dat omvat reeds de mogelijkheid dat de grondgebruiker aan derden toestemming geeft om namens hem de handelingen uit te voeren.	Geen.
i.	Beleidskeuze faunabeheer / Grondgebruiker kan toestemming voor gebruik vrijstelling doorgeven (conform de landelijke vrijstelling en het bepaalde in artikel 3.15 lid 7 Wnb).	<i>Artikel 3.61 Vrijstelling directe schadebestrijding</i> Er wordt een onderdeel toegevoegd: <i>3. De grondgebruiker kan bij schriftelijke en gedagtekende toestemming de hem ingevolge het eerste tot en met het negende lid toegestane handelingen door een wildbeheereenheid of anderen doen uitoefenen.</i>	Geen wijziging. De formulering in de ZHOV geeft aan dat handelingen kunnen worden uitgevoerd “door of namens de grondgebruiker”. Dat omvat reeds de mogelijkheid dat de grondgebruiker aan derden toestemming geeft om namens hem de handelingen uit te voeren.	Geen.
j.	Beleidskeuze faunabeheer / technische aanpassing i.v.m. grenswijziging Zuid-Holland en Utrecht. Het gebied Zouweboezem valt niet langer onder de provincie Zuid-Holland.	BIJLAGE IV VOORSCHRIFTEN BESTRIJDING SOORTEN In Artikel 11 wordt onderdeel <i>m. Zouweboezem</i> geschrapt.	<i>Artikel 3.188 (aanwijzing vergunningvrij geval directe schadebestrijding smient)</i> In het tweede lid wordt onderdeel <i>m. Zouweboezem</i> geschrapt.	Geen.

C1 Soortenbescherming

Aanleiding
Zie onder A

Conclusie:

Dit onderwerp leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. In de Omgevingsvisie wordt de beleidskeuze Soortenbescherming opgenomen.

De wijziging van de geldende Omgevingsverordening Zuid-Holland (OVZH) is hieronder weergegeven, alsmede in het wijzigingsbesluit in bijlage 1. De wijziging van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV), die gaat gelden vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet, is opgenomen in bijlage 2.

C2 Faunabeheer

Aanleiding
Zie onder A

Conclusie:

Dit onderwerp leidt tot aanpassing van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. In de Omgevingsvisie wordt de beleidskeuze Faunabeheer opgenomen.

De wijziging van de geldende Omgevingsverordening Zuid-Holland (OVZH) is hieronder weergegeven, alsmede in het wijzigingsbesluit in bijlage 1. De wijziging van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV), die gaat gelden vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet, is opgenomen in bijlage 2.

C3 Exoten

Aanleiding
Zie onder A

Conclusie:

Dit onderwerp leidt niet tot aanpassing van de Omgevingsverordening. In de Omgevingsvisie wordt de beleidskeuze Exoten opgenomen.

Bijlage 1 Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening Zuid-Holland (OVZH)

Concept

Wijzigingsbesluit Omgevingsverordening Zuid-Holland

Besluit van provinciale staten van Zuid-Holland van [datum], [besluitnummer], tot wijziging van de Omgevingsverordening Zuid-Holland in verband met de Herziening Omgevingsbeleid Module Soortenbeleid

Provinciale staten van Zuid-Holland;

Gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van [datum], [besluitnummer], over de wijziging van de Omgevingsverordening Zuid-Holland in het kader van de Herziening Omgevingsbeleid Module Soortenbeleid;

Gelet op de artikelen 3.3, 3.4, 3.8, 3.12, 3.14, 3.15, 3.16, 3.25 van de Wet natuurbescherming, gelet op artikel 4.1 van de Wet ruimtelijke ordening,

Besluiten:

Artikel I

De Omgevingsverordening Zuid-Holland wordt als volgt gewijzigd:

A. Er wordt een artikel gewijzigd:

Aan artikel 5.8 Faunabeheereenheid Zuid-Holland wordt een zesde lid toegevoegd:

6. De faunabeheereenheid legt de door haar uit te voeren werkzaamheden vast in een werkplan voor minimaal drie en maximaal 6 jaren.

B. Er wordt een artikel gewijzigd:

Aan artikel 5.9 bestuurssamenstelling wordt een vierde lid toegevoegd:

4. De voorzitter van de faunabeheereenheid wordt benoemd door gedeputeerde staten, na overleg met de faunabeheereenheid.

C. Er wordt een artikel gewijzigd:

Artikel 6.7 Geldigheidsduur

Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste zes jaren.

wordt vervangen door:

Artikel 6.7 Geldigheidsduur

Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste tien jaren.

D. Er wordt een artikel gewijzigd:

Aan artikel 3.59 Vrijstelling nestbehandeling vogels wordt een nieuw onderdeel toegevoegd:

3. De grondgebruiker kan bij schriftelijke en gedagtekende toestemming de hem ingevolge het eerste en tweede lid toegestane handelingen door een wildbeheereenheid of anderen doen uitoefenen

E. Er wordt een artikel gewijzigd:

Artikel 3.61 Vrijstelling directe schadebestrijding

Het artikelonderdeel

5. Bij het doden en vangen van dieren als bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, kan uitsluitend gebruik worden gemaakt van de middelen: geweren, haviken, slechtvalken, woestijnbuizerds, honden, niet zijnde lange honden of slag-, snij- of steekwapens.

wordt vervangen door:

5. Bij het doden en vangen van dieren als bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, kan uitsluitend gebruik worden gemaakt van de middelen: geweren, haviken, slechtvalken, woestijnbuizerds, honden, niet zijnde lange honden, slag-, snij- of steekwapens, lokvogels en middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt.

F. Er wordt een artikel gewijzigd:

Het 10^e lid van Artikel 3.61 Vrijstelling directe schadebestrijding

wordt vervangen door:

10. De grondgebruiker kan bij schriftelijke en gedagtekende toestemming de hem ingevolge het eerste tot en met het negende lid toegestane handelingen door een wildbeheereenheid of anderen doen uitoefenen.

G. Er wordt een nieuw artikel ingevoegd:

Artikel 6.35c Kansen voor biodiversiteit

1. In een bestemmingsplan wordt rekening gehouden met de gevolgen voor de inheemse biodiversiteit.
2. De toelichting bij een bestemmingsplan biedt inzicht in de bijdrage die de met het plan mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkeling kan leveren aan de versterking van de inheemse biodiversiteit.
3. Het eerste lid laat onverlet de in artikel 6.9 e gestelde specifieke regels over het Natuurnetwerk Nederland.

H. Bijlage I Begrippen wordt gewijzigd:

De volgende begripsomschrijving

ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde

wordt vervangen door:

ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde, toekomstwaarde en biodiversiteit

I. Bijlage IV Voorschriften bestrijding soorten wordt gewijzigd:

In artikel 11 wordt onderdeel m. Zouweboezem geschrapt.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin dit besluit wordt geplaatst.

Den Haag, [datum]

Provinciale staten van Zuid-Holland

griffier   voorzitter

Bijlage 2a Wijzigingsbesluit Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV)

Concept

Wijzigingsbesluit Zuid-Hollandse Omgevingsverordening

Besluit van provinciale staten van Zuid-Holland van [datum], [besluitnummer], tot wijziging van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening in verband met de Herziening Omgevingsbeleid Module Soortenbeleid

Provinciale staten van Zuid-Holland;

Gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van [datum], [besluitnummer], over de wijziging van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening Zuid-Holland in het kader van de Herziening Omgevingsbeleid Module Soortenbeleid;

Gelet op artikel 2.6 Omgevingswet;

Besluiten:

Artikel I

De Zuid-Hollandse Omgevingsverordening wordt als volgt gewijzigd:

A. Er wordt een artikel gewijzigd:

Uit het tweede lid van artikel 3.188 (aanwijzing vergunningvrij geval directe schadebestrijding smient) wordt onderdeel

m. Zouweboezem

geschrapt.

B. Er wordt een artikel gewijzigd:

Aan het eerste lid van artikel 3.191 (overige regels schadebestrijding) worden twee onderdelen toegevoegd:

f. lokvogels

g. middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt

C. Er wordt een artikel gewijzigd:

Van artikel 3.191 (overige regels schadebestrijding) wordt het tweede lid geschrapt onder vernumming van het derde lid.

D. Er wordt een artikel gewijzigd:

Aan artikel 8.1 (Faunabeheereenheid Zuid-Holland) wordt een zesde lid toegevoegd:

6. De faunabeheereenheid legt de door haar uit te voeren werkzaamheden vast in een werkplan voor minimaal drie en maximaal 6 jaren.

E. Er wordt een artikel gewijzigd:

Aan artikel 8.2 (bestuurssamenstelling Faunabeheereenheid Zuid-Holland) wordt een vierde lid toegevoegd:

4. De voorzitter van de faunabeheereenheid wordt benoemd door gedeputeerde staten, na overleg met de faunabeheereenheid.

F. Er wordt een artikel gewijzigd:

Artikel 8.10 (geldigheidsduur faunabeheerplan)

Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste zes jaren.

wordt vervangen door:

Artikel 8.10 (geldigheidsduur faunabeheerplan)

Een faunabeheerplan heeft een geldigheidsduur van ten hoogste tien jaren.

G. Er wordt een nieuw artikel ingevoegd:

Artikel 7.45X Kansen voor biodiversiteit

Een omgevingsplan dat een nieuwe ontwikkeling mogelijk maakt houdt rekening met de gevolgen voor de inheemse biodiversiteit en betreft hierbij de mogelijkheden voor versterking van de inheemse biodiversiteit.

H. Bijlage I Begrippen wordt gewijzigd:

De volgende begripsomschrijving

ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde

wordt vervangen door:

ruimtelijke kwaliteit: kwaliteit van een gebied die bepaald wordt door de mate waarin sprake is van gebruikswaarde, belevingswaarde, toekomstwaarde en biodiversiteit

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin dit besluit wordt geplaatst.

Den Haag, [datum]

Provinciale staten van Zuid-Holland

griffier   voorzitter

Bijlage 2b Wijziging toelichting Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV)

De toelichting van de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening wordt als volgt gewijzigd.

A. De toelichting over Bijlage I wordt gewijzigd. De volgende tekst wordt toegevoegd:

De lokaal aanwezige biodiversiteit bepaalt mede de kwaliteit van een gebied. Het is daarom van belang dat bij de ontwikkeling van een gebied ook de biodiversiteit, als onderdeel van de ruimtelijke kwaliteit, per saldo niet afneemt.

B. De toelichting bij artikel 7.45X komt als volgt te luiden:

Bij nieuwe of grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen is het van belang dat tevens gezocht wordt naar manieren om de inheemse biodiversiteit te versterken. In veel gevallen zijn er mogelijkheden voor natuurinclusief bouwen of is er sprake van zogenoemde meekoppelkansen. De inheemse biodiversiteit kan bijvoorbeeld worden versterkt door het aanleggen van groenblauwe structuren met inheemse planten- en boomsoorten.

C. De toelichting bij artikel 8.10 komt als volgt te luiden:

Gedurende de periode van tien jaren kan uitvoering worden gegeven aan het goedgekeurde faunabeheerplan. Het staat de Faunabeheereenheid Zuid-Holland vrij om tussentijds te evalueren en indien nodig een aangepast faunabeheerplan vast te stellen en ter goedkeuring aan te bieden aan gedeputeerde staten. Ook vanuit gedeputeerde staten kan op basis van monitoringsgegevens worden verzocht om een nieuw of aangepast faunabeheerplan vast te stellen.

D. De toelichting bij artikel 3.191 wordt aangevuld met de volgende tekst:

Naast de middelen waarmee daadwerkelijk dieren worden gevangen of gedood, mag er ook gebruik worden gemaakt van lokmiddelen: nabootsingen van vogels en lokfluiten. Door middel van deze hulpmiddelen kunnen vogels binnen schootsafstand van het geweer worden gelokt. Daardoor kan op een goede manier een direct dodelijk schot worden afgegeven en wordt de kans op verwonding ('crippling') kleiner. Door het gebruik van deze middelen worden vogels gelokt die reeds op of in de directe nabijheid van het schadeperceel aanwezig zijn. Er worden op deze manier geen vogels gelokt van buiten het schadegebied. Vanwege het grotere bereik mogen in dit geval geen elektronisch versterkte lokgeluiden worden gebruikt, omdat daarmee de vogels vanaf een grotere afstand kunnen worden gelokt.

Bijlage 3 Kaart werkingsgebied maatregel ganzenrustgebieden
Zie bijlage